Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 2 (776) ГОД XVІ БЕЛАСТОК 10 СТУДЗЕНЯ 1971 г. ЦАНА 60 гр.

Пастановы Рады Міністраў ад студзеня 1968 года абавязваюць улады, каб у кожнай грамадскай радзе быў аграном і заатэхнік.

У Бельскім павеце працуе зараз 40 чалавек у сельскагаспадарчай службе (аграномы, заатэхнікі і іх памочнікі). Такім чынам, у кожнай грамадскай радзе працуе зараз аграном, амаль у кожнай — заатэхнік. Маюць яны, фармальна беручы, адпаведную тэарэтычную падрыхтоўку — маюць сярэднюю агранамічную і заатэхнічную адукацыю.

Справа аднак у тым, што як дагэтуль, кадры сельскагаспадарчай службы надзвычай нестабілізаваныя. Аграномы працуюць наогул нядоўга па сваёй прафесіі, звальняюцца, ды адыходзяць на іншую работу. Так, напрыклад, у 1969 годзе ў Бельскім павеце кінула працу 13 аграномаў і заатэхнікаў, а на іх месца прынята на работу 16 новых людзей. У 1970 годзе з сельскагаспадарчай службы адыйшло 7 асоб. Зразумела, што ад людзей, якія трактуюць сваю працу часова, нельга спадзявацца добрых вынікаў. Пры тым значная большасць грамадскіх аграномаў і заатэхнікаў — гэта людзі зусім яшчэ маладыя, без належнага вопыту ў гэтай нялёгкай і адказнай прафесіі.

Найгоршае аднак тое, што аграномы і заатэхнікі ў грамадах найчасцей неадпаведна арганізуюць сваю працу. Усім вядома, што працай іх павінна быць дапамога гаспадарам, неабходны інструктаж і парада, — асабліва гаспадарам у вёсках, далёкіх ад грамадскай рады, куды менш даходзіць сельскагаспадарчая асвета. Аграномы ж найчасцей займаюцца рознага роду бюракратычна-адміністрацыйнымі работамі. Работу такую часта, зусім няслушна, накідаюць аграномам старшыні грамадскіх рад нарадовых. Зразумела, што сядзець у грамадскай радзе і перакладаць паперкі значна лягчэй, чымсьці хадзіць па вёсках і цікавіцца плёнамі. Таму аграномы часта згаджаюцца на такую няправільную арганізацыю іх працы.

Не найлепш, праўду кажучы, і з самымі выездамі аграномаў у так званы «тэрэн». Выязджаюць яны найчасцей не туды, куды трэба, гэта значыць — не ў вёскі, найслабей гаспадарачыя, а наадварот — едуць больш за ўсё туды, дзе гаспадары гаспадараць добра. Пры тым аграномы найчасцей бываюць у вёсках, якія знаходзяцца непадалёк ад сядзібы грамадскай рады нарадовай. Ды нават у адной і той жа вёсцы аграном больш ахвотна ідзе да добрага гаспадара, які чытае сельскагаспадарчую літаратуру, выпісвае часопісы і ў якога ўсё і так ідзе добра. Зразумела, што гаспадар такі ахвотна пагутарыць з аграномам і аграному гутарка такая — прыемнасць. Справа аднак у тым, што ў вёсцы ёсць шэраг сялян, якія значна больш патрабуюць дапамогі і парады аграномa, а да якіх аграном зусім не даходзіць. У сувязі з тым і ўздзеянне аграномa на сельскагаспадарчую прадукцыю вёскі аказваецца наогул невялікім.

Сельскагаспадарчыя веды, як і ўсякія іншыя веды ў сённяшнім свеце, не стаяць на месцы. Тое, што было актуальным пяць ці дзесяць гадоў таму назад, сёння можа аказацца ўстарэлым. Веды агранома таксама. У сувязі

Працяг на стар. 4

У беларускім клубе «Руху» (Беласток, Варшаўская 11) ганаровае месца займае «Беларускі каляндар» на 1971 год. Прыпамінаем, што набыць яго можна таксама ва ўсіх аддзелах БГКТ. Каштуе 10 зл.

Фота Цаф — Сянько

XV ГОД

ВЯЛІКІ РАБОЧЫ ГУРТОК

Каля 600 членаў. У асноўным рабочыя гайнаўскіх прамысловых прадпрыемстваў. Плюс інтэлігенцыя — інжынеры, настаўнікі, работнікі ўстаноў.

Рабочы характар гайнаўскага гуртка Беларускага таварыства кшталтаваўся свядома. Яго старшыня, 15-цігадовы дзеяч Беларускага таварыства Кастусь Грыц — сам рабочы. Кіруе гуртком ад 1966 года. Гурток у асноўным за гэты час і вырас.

Кастусь Грыц кажа: «Я даў сабе слова, што сам пастараюся, каб уступіла ў наш гурток 180 новых членаў. Прыйшлі яны з нашай фабрыкі і з іншых. Гаварыў з людзьмі, высняў ім ролю Беларускага таварыства ў Польшчы, казаў, што праца наша мае характар культурны, што моладзь у беларускім гуртку будзе добра выхоўвацца. Гаварыў я і гавару —мы таварыства культурнае, хочам спяваць, чытаць «Ніву», беларускія кніжкі, збірацца на вечарыны, рыхтаваць дзецям ёлку».

— Якія вашы члены? Актыўныя? Мужчыны ці жанчыны?

— Складчыны аплачваюцца цяпер добра і гэта добра сведчыць пра нашых членаў. Ёсць многа актыўных людзей, некалькі прозвішчаў назаву: Іван Бура з «Хімічнай», «Вінцук Боўтрык і Мікалай Павіліч з «Гаймаклесу», Аляксандр Крутэль з малачарні, які працуе разам з жонкай. А на пытанне «мужчыны ці жанчыны», скажу, што мужчын значна больш.

— Як у горадзе ацэньваецца ваша праца?

— Вельмі добра. Улады дапамагаюць нам, як могуць.

Яшчэ не здарылася, каб нас не выслухалі або непрыхільна аднесліся да нас. Людзі цешацца з нашых культурных мерапрыемстваў. На нашых вечарынах заўсёды людна. Усе задаволены, як выступае наш хор. Нам часам зайздросцяць, што ўмеем культурна гуляць. А каб вы ўбачылі, як цешацца людзі на вёсках, калі прыязджае да іх паспяваць наш хор. Як нам дзякуюць! Калі ў Гайнаўцы першы раз выступіў хор, то такая была радасць сярод людзей, усе цешыліся, што можна так працаваць. Наш хор цяпер абудзіўся ад сну і зробім усё, каб хор у далейшым працаваў сістэматычна.

— Ад чаго залежыць аўтарытэт гуртка ў асяроддзі?

— Ад працы — добрай і карыснай. У нас таварыства зрабіла многа і робіць далей. Такая работа тут была патрэбнай. Яна мабілізуе людзей, дадае духу і гарадскім і вясковым. Людзі рады нашай грамадска-культурнай працы і мы яе будзем развіваць.

— Фабрыка, на якой працуеце, разбудоўваецца. Як гэта ўспрымаеце?

— Кожнаму з нас, кожнаму рабочаму на сэрцы весялей, што прадпрыемства разбудоўваецца. Цешымся, што вось пачала працаваць фабрыка мэблі на нашым прадпрыемстве.

— Даўно вы рабочы і адкуль прыйшлі?

— На маім прадпрыемстве тут працую ад 1945 года. А родам са Старога Ляўкова.

— Як даўно вы звязаны з грамадскай працай у Беларускім таварыстве?

— У мяне членскі білет № 4. Быў я членам арганізацый-

Працяг на стар. 4

БГКТ ХРОНІКА

● Прэзідыум Галоўнага праўлення БГКТ на сваім пасяджэнні 23-га снежня выслухаў інфармацыю кіраўніка культурна-асветнага аддзела ГП Сяргея Лукашука аб рэалізацыі галоўных напрамкаў дзейнасці БГКТ у 1970 годзе. Кіраўнік арганізацыйнага аддзела ГП Ліда Антанюк прадставіла праект галоўных напрамкаў працы на 1971 год. Члены прэзідыума ГП звярнулі ўвагу на дасягненні і недахопы ў працы мінулага года і выказаліся адносна заданняў БГКТ і «Нівы». Далей сакратар ГП Янка Зенюк прадставіў спісак дзеячоў нашага таварыства з усіх аддзелаў, якіх трэба было б узнагародзіць з нагоды юбілею БГКТ.

● 23-га снежня адбылося пасяджэнне выдавецкай камісіі Галоўнага праўлення. На ім была зроблена ацэнка вышаўшага нядаўна Беларускага календара на 1971 год, а таксама шырока абмяркоўвалася тэматыка календара на 1972 год. У будучым календары многа месца адвядзецца матэрыялам са святкавання 15-ай гадавіны Беларускага таварыства.

● Конкурс «Беларуская песня — 71», аб'яўлены Галоўным праўленнем Беларускага таварыства, выклікаў вялікае зацікаўленне. У бельскім аддзеле БГКТ рыхтуецца да яго шмат асоб. Між іншым, прыступяць да конкурсу Еўдакія Навакоўская і Анна Кубай з Бельска Падляшскага, а таксама працаўнікі грамадскай рады нарадовай у Рыгароўцах — Ніна Філіманюк і Валянціна Паўлючук.

● Галоўнае праўленне БГКТ рыхтуецца да святкавання 15-ай гадавіны Беларускага таварыства. Апрацоўваецца ўжо даклад на ўрачыстае пленарнае пасяджэнне, падрыхтоўваецца фотавыстаўка, рыхтуецца мастацкая частка. Харавы калектыў з Гарадка рыхтуе спецыяльную праграму, з якою выступіць на гэтай урачыстасці. Актыў Галоўнага праўлення выступіць у многіх вёсках і праінфармуе прысутных на сходах аб ролі і дасягненнях БГКТ. Украінскае і Літоўскае таварыства звярнуліся да ГП, каб нашы прадстаўнікі выступілі перад іх актывам з некалькімі дакладамі і расказалі аб дзейнасці БГКТ у беларускім асяроддзі.

(мх)

Падзеі ◇ Здарэнні ◇ Факты ◇ Каментарыі ◇ Весткі

 СВЕТ БССР

ГОД 1970 — ЯКІ ЁН БЫЎ?

Ужо распачаўся новы 1971 год. Адышоў стары год, які адзначаўся знамянальнымі і юбілейнымі датамі, звязанымі з падзеямі першараднага і выключнага гістарычнага значэння для народа нашай краіны і ўсяго прагрэсіўнага чалавецтва. Уваходзячы ў новы год, напомнім яшчэ раз некаторыя падзеі 1970 года.

● Перш за ўсё, год 1970-ы ўвайшоў у гісторыю падзей сусветнага значэння — 100-годдзем з дня нараджэння У. І. Леніна, чалавека, жыццё якога, думка і праца былі звязаны з першай сацыялістычнай дзяржавай — краінай Саветаў.

● 20 жніўня быў падпісаны дагавор паміж СССР і ФРГ. Дагавор гэты з'яўляецца прызнаннем існуючай сітуацыі ў Еўропе, якая склалася ў выніку другой сусветнай вайны і пасляваеннага развіцця, прызнаннем непарушнасці цяперашніх граніц еўрапейскіх дзяржаў.

● Умацаванню міру і бяспекі служыў васьмідзённы візіт прэзідэнта Францыі Ж. Пампіду у Савецкі Саюз, дзе правёў ён 30 гадзін размовы з кіраўнікамі Савецкага Саюза.

● У мінулым годзе памёр генерал дэ Голь, які вярнуў Францыі незалежнасць і велікасць. Дэ Голь як першы з кіраўнікоў заходніх дзяржаў вышаў насустрач ідэі суіснавання краін усходу і захаду. Асудзіў ён таксама палітыку агрэсіі ЗША ў В'етнаме.

● 1970 год быў чарговым годам вайны ў В'етнаме, годам, у якім на в'етнамскую зямлю было скінута 10 мільёнаў тон бомб, годам, у якім дзесяткі, а нават сотні мільярдаў долараў выдавалі Злучаныя Штаты, каб забіваць. Прэзідэнт Ніксан у канцы мінулага года запрапанаваў скліканне міжнароднай канферэнцыі ў справе В'етнама, быццам бы не памятаў, што такая канферэнцыя адбылася ў Жэневе і што толькі Злучаныя Штаты не падпісалі і не падпарадкоўваюцца пастановам гэтай канферэнцыі.

● У сакавіку адбыўся дзяржаўны пераварот у Камбоджы, а ў сувязі з гэтым адбылося пашырэнне в'етнамскай вайны і на Камбоджу. Амерыканскія войскі прымалі ўдзел ва ўзброенай інтэрвенцыі толькі першапачаткова. Зараз там асталася паўднёвав'етнамская армія. ЗША прызналі новаму ураду Камбоджы 250 мільёнаў долараў дапамогі. За гэтыя грошы будуць забіваць людзей.

● У 1970 годзе адбыліся два туры савецка-амерыканскіх перагавораў у справе раззбраення. Наступнае пасяджэнне вызначана на 15 сакавіка 1971 г. у Вене.

Гэтаму імкненню да раззбраення не спрыяе пасяджэнне Савета Атлантычнага пакта, дзе прынята пастанова, што кожная дзяржава — удзельніца пакту будзе выдзяляць на ўзбраенне 5 працэнтаў нацыянальнага даходу, што з'яўляецца вялікім лікам. (ак)

У ГАДАХ 1971—1975

Як падае на старонках «Звязды» старшыня Дзяржаўнага плана БССР, тав. П. Коханаў, аб'ём прамысловай вытворчасці ў гадах 1971—1975 узрасце ў БССР прыкладна ў паўтара раза. Найбольшымі тэмпамі будуць развівацца такія галіны, як паліўная, хімічная і нафтахімічная, машынабудаванне, металаапрацоўка і электраэнергетыка.

Нацыянальны даход Савецкай Беларусі ў 1971—1975 гадах узрасце прыкладна ў 1,4 раза. Павялічыцца сярэдняя месячная заработная праца рабочых і служачых, у яшчэ большых размерах — аплата працы калгаснікаў. Будзе аддадзена ў карыстанне звыш 23 мільёнаў квадратных метраў жыллёвай плошчы.

У САЛІГОРСКУ

У апошніх днях мінулага года дзяржаўная камісія падпісала акт аб здачы ў карыстанне другой чаргі па дабычы калійнай руды прадпрыемствам «Беларуськалій». Салігорскія будаўнікі ўзвялі каля 30 аб'ектаў, уклалі 42 тысячы кубаметраў бетону і 32 кіламетры розных труб, змантажавалі 4,5 тысячы тон металаканструкцый.

МІНСКІ АЎТАМАБІЛЬНЫ

Мінскі аўтамабільны завод выпускае магутныя грузавікі, аўтасамазвалы і транспартныя цягачы. На тры дні перад новым годам рабочы калектыў гэтага завода закончыў план 1970 года. Мінскі аўтамабільны завод узнагароджаны ордэнам Леніна. Дык яго рабочыя асабліва стараліся выдатна працаваць у ленінскім юбілейным годзе. Яны таксама ў гонар XXIV з'езда КПСС абавязаліся датэрмінова выканаць план першага квартала 1971 года.

КЛУБЫ І ДАМЫ КУЛЬТУРЫ

Толькі за апошнія два гады ў БССР былі пабудаваны 562 новыя клубы і дамы культуры. Сотні клубаў будуюцца зараз.

ПРА ПЯТРА ГЛЕБКУ

У клубе Саюза пісьменнікаў БССР 18 снежня мінулага года быў наладжаны вечар для ўшанавання памяці выдатнага беларускага паэта Пятра Глебкі. Вечар адкрыў Кандрат Крапіва. Пра жыццё і творчасць Пятра Глебкі гаварылі таксама многія іншыя літаратары і крытыкі, а сярод іх — сябры Пятра Глебкі — Пятрусь Броўка і Іван Шамякін.

НОВЫ ЗАКОН

Летам мінулага года ўпершыню ў гісторыі Савецкай дзяржавы Вярхоўны Савет СССР прыняў агульнасаюзны зводны акт, які рэгулюе працоўныя адносіны ўсіх грамадзян краіны. Новы закон аб працы абавязвае ва ўсіх саюзных рэспубліках ад 1 студзеня 1971 года.

ЯНКА БРЫЛЬ АБ ПОЛЬСКІХ ПІСЬМЕННІКАХ

На старонках «Літаратуры і мастацтва» сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў БССР, выдатны беларускі літаратар Янка Брыль у абшырным нарысе расказаў чытачам аб сваіх кантактах з польскай літаратурай і сучаснымі польскімі пісьменнікамі. З сардэчнай цеплынёю ўспамінаў ён сустрэчы з Бранеўскім, Кручкоўскім і Пшыбасям. (вр)

НАВАГОДНІЯ ПАЖАДАННІ

З нагоды Новага года І сакратар Польскай аб'яднанай рабочай партыі Эдвард Герэк выступіў па радыё і тэлевізіі з прамовай да насельніцтва краіны.

«Пасля перажыванняў і вопыту апошніх тыдняў, — сказаў ён, — будзіцца ў нашых сэрцах надзея і ўпэўненасць у неабходнасці змен, якія адбываюцца ў жыцці нашай краіны. Гісторыя нашага народа ведае многа ўрокаў, якія былі змарнаваны — з апошняга ўрока павінны мы зрабіць належныя вывады, а вывадам гэтым надаць практычны сэнс».

Палітычная думка павінна пастаянна канфрантавацца з рэчаіснасцю, а нашыя рашэнні — з інтарэсамі людзей працы. Асаблівую ўвагу будзем звяртаць на тое, каб палітыка дзяржавы была яснай і зразумелай для ўсіх, каб практыка не пярэчыла словам, а рашэнні радзіліся ў шчырай, непасрэднай размове з рабочым класам, з усім народам.

Прыняты ўжо першыя пастановы аднасна найважнейшых грамадскіх патрэб. Перад намі аднак шмат яшчэ спраў. Неабходна перш за ўсё крок за крокам паскараць дынаміку нашага гаспадарчага развіцця. Толькі гэта дазволіць нам у далейшым павышаць матэрыяльны ўзровень людзей працы.

Шмат цяжкіх праблем нашага жыцця чакае ўласцівага вырашэння. Я веру, — сказаў Э. Герэк, — што мы гэта зробім. Няма такой галіны, няма такіх спраў паміж намі, якіх мы ў калектыве не маглі б вырашыць згодна з інтарэсам народу, згодна з рацыяй нашай сацыялістычнай дзяржавы.

«У даны момант, — закончыў Э. Герэк, — ахоплівае нас пачуццё сямейнай, нацыянальнай і чалавечай супольнасці. Няхай бляск гэтай хвіліны перажыве пазнейшыя дні і месяцы. Няхай выкліча, каб ніхто не чуўся адзінокі, каб усе сталіся аб'яднанымі, каб з гэтага аб'яднання чэрпалі сілы, каб нашыя імкненні і пажаданні сталіся рэчаіснасцю».

ПАСТАНОВА РАДЫ МІНІСТРАЎ

Рада міністраў і Прэзідыум Цэнтральнай рады прафсаюзаў на супольным пасяджэнні прынялі пастанову аб найніжэйшых заробках, аб увядзенні дадаткаў да заробкаў для некаторых груп рабочых, аб павышэнні сямейных дадаткаў і некаторых пенсій і рэнт. Пастанова рэалізуе рашэнне VII Пленума ЦК партыі аднасна паляпшэння матэрыяльнага становішча рабочых і пенсіянераў з нізкімі даходамі, якія найбольш адчулі апошнее павышэнне цэн. Урад прыдзяліў на гэтую мэту суму 7,4 мільярдаў злотых. Пастанова прынята пасля дыскусіі, праведзенай сярод рабочых калектываў 106 прадпрыемстваў розных галін нацыянальнай гаспадаркі. (п)

ВЫСТУПЛЕННЕ ТАВ. А. ЛАШЭВІЧА

На парозе новага года «Газета Беластоцкая» правяла інтэрв'ю з І сакратаром Ваяводскага камітэта партыі А. Лашэвічам. І сакратар звярнуў увагу на тое, што беластоцкая прамысловасць дасягнула лепшай ад планаванай у мінулай пяцігодцы дынамікі ўзросту прадукцыі. Дынаміка ўзросту прамысловай прадукцыі ў нашым ваяводстве вышэйшая чым у краіне. Было гэта вынікам значнага ўпарадкавання нашай гаспадаркі, шырэйшага ўвядзення тэхнічнага прагрэсу, паляпшэння рытмічнасці ў вытворчасці, больш ашчаднага гаспадарання сыравінай і прамысловай плошчай.

За апошнія гады пабудавана ў нашым ваяводстве нямала фабрык. Вось некаторыя з іх: фабрыка машын для харчовай прамысловасці «Спомаш», гута шкла, склад-халадзільнік, аддзел фабрыкі прылад і машыннага абсталявання ў Бельску. Пачала даваць сваю прадукцыю адна з найбольшых і найлепш абсталяваных мэблевых фабрык у Польшчы фабрыка мэблі пры Гайнаўскім прадпрыемстве драўнінай прамысловасці. Значна павялічаны быў камбінат «Фасты», прадпрыемства перапрацоўкі бульбы ў Ломжы, фабрыка прылад і машыннага абсталявання, фабрыка дакладных вырабаў у Чорнай Беластоцкай, фабрыка кабельнага абсталявання ў Элку і іншыя. Цяпер будуюцца фабрыка будаўнічай сталяркі і элементаў зборнай канструкцыі ў Сакольцы, сілікатная фабрыка ў Аўгустове, прадпрыемства баваўнянай прамысловасці і мэблевая фабрыка ў Ломжы, друкарня ў Беластоку і іншыя.

Нядрэнна выглядалі тэмпы прыросту глабальнай сельскагаспадарчай прадукцыі. Але апошнія гады, якія былі вельмі цяжкімі для сельскай гаспадаркі з прычыны неспрыяльных атмасферных умоў, стрымалі развіццё тэмпаў у сельскай гаспадарцы і знізілі ўраджай чатырох збожжавых культур на некалькі цэнтнераў.

У заканчэнні інтэрв'ю тав. А. Лашэвіч выразіў падзяку ўсім жыхарам Беласточчыны за сумленнае выкананне сваіх грамадскіх абавязкаў і павіншаваў з надыходам новага года.

СУСТРЭЧА ДЗЕЯЧОЎ ФАН

Як і ў мінулыя гады, у апошнія дні старога года адбылася сустрэча актывістаў Ваяводскага камітэта Фронту адзінства народа. На сустрэчы падсумоўвалася праца арганізацый ФАН у нашым ваяводстве за прайшоўшы год. За найбольшае дасягненне мясцовых арганізацый прызнана была праца грамадскім чынам, кошт якой акрэслены сумай 150 мільёнаў злотых.

X СЕСІЯ ГАРАДСКОЙ РАДЫ

У апошнія дні старога года сабралася на сваю X сесію беластоцкая гарадская рада нарадовая, каб абмеркаваць план і бюджэт горада на 1971 год. План прадугледжвае далейшы ўзрост тэмпаў развіцця ва ўсіх галінах гаспадарчага жыцця, паляпшэнне забеспячэння горада вадой, лепшую спраўнасць гарадскога транспарту і іншых паслуг для насельніцтва. Дзякуючы перадачы ў карыстанне новых фабрык, у горадзе будзе створана каля 1700 новых месц працы. (яч)

Niedziela 10. I.

7.45 Program dnia; 7.50 TV Kurs Rolniczy: „Koncentrat „Prowit" w żywieniu trzody chlewnej"; 8.25 „Przypominamy, radzimy"; 8.35 „Nowoczesność w domu i zagrodzie"; 9.00 Dla młodych widzów: TV Klub Śmiałych; 10.00 Film przyrodniczy; 11.00 „Jaki powinien być szeryf" — film („Bonanza"); 12.00 Dziennik; 12.15 „Bawcie się z nami"; 13.00 „Przemiany"; 13.30 „Jubileuszowy koncert życzeń" („W starym kinie"). 14.30 Dla dzieci: „Z pamiętnika kota Modrookiego"; 15.30 „Piórkiem i węglem"; 16.00 PKF; 16.10 „Ludzie areny"; 16.45 „Tele-Uniwersjada"; 17.45 „Plastyka w studio"; 18.05 Studio 63: A. Mickiewicz — „Pan Tadeusz" — księga III „Umizgi"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 21.25 M. Gogol — „Opowieść o tym jak pokłócił się Iwan Iwanowicz z Iwanem Nikiforowiczem"; 22.05 „Niezdolny do służby liniowej" — film fab. radz.; 22.25 Magazyn sportowy.

Poniedziałek 11. I.

15.20 i 23.10 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka; 16.25 Program dnia; 16.30 Dziennik; 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec"; 17.30 „Echo stadionu"; 18.00 „Sylwetki X Muzy" — Ewa Wiśniewska; 18.30 „Eureka"; 19.00 „W górach Uralu" — film radz.; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 Scena Prozy: M. Szołochow — „Późna miłość szalejem kwitnie" wg „Cichego Donu"; 21.50 Śpiewa Jean Paul Pascal; 22.50 Dziennik.

Wtorek 12. I.

9.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — J. Słowacki „Balladyna"; 10.30 Przerwa; 10.55 Dla szkół: (kl. V—VI) Język polski — „O miejsce wśród ludzi" (Przyjaźń); 11.25 „Własną drogą" — film fab. węg.; 12.55 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Gleba jako środowisko wzrostu i rozwoju roślin"; 14.25 Przerwa; 15.20 i 22.45 Politechnika TV I roku. Matematyka; 16.25 Program dnia; 16.30 Dziennik; 16.40 Ekran Młodych; 18.25 „Styl budowania"; 19.00 „Warszawa w malarstwie Canaletta"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Własną drogą" — film fab. węg.; 21.25 „Profile kultury" — „Teatr Ziemi Odzyskanej" — rep.; 21.55 „Kino Filmów Animowanych"; 22.25 Dziennik.

Środa 13. I.

9.00 Dla szkół: (kl. VIII) Historia — „W obliczu wojny"; 9.30 Przerwa; 11.00 „Konflikt" — film TV ang. („Saga rodu Forsytów"); 11.55 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „Ciśnienie w cieczach"; 12.25 Przerwa; 12.45 „Wybieramy zawód"; 13.05 Przerwa; 15.20 i 22.45 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka; 16.25 Program dnia; 16.30 Dziennik; 16.40 Dla młodych widzów: „Aula"; 17.15 Magazyn ITP; 17.30 „Dla siebie..."; 18.00 „Obrońcy Stalingradu" — film; 18.30 „Perspektywy techniki" — rep.; 19.00 TV Kurier Warszawski; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Konflikt" — film TV ang. („Saga rodu Forsytów"); 20.55 „Światowid"; 21.25 „Muzyka na Warszawskim Zamku; 22.15 PKF; 22.25 Dziennik.

Czwartek 14. I.

8.15 Matematyka w szkole: „Geometria wykreślna" (zajęcia fakultatywne) cz. II; 8.45 Przerwa; 9.00 Dla szkół: (kl. V) Historia — „Cesarstwo rzymskie"; 9.30 Przerwa; 10.55 Dla szkół: (kl. IV lic.) Język polski — „Poezja polityczna"; 11.25 Przerwa; 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Język polski — „Adam Mickiewicz"; 12.25 Przerwa; 12.45 i 13.30 Mechanizacja Rolnictwa: „Mechanizacja sadzenia ziemniaków" cz. I i II; 14.00 Przerwa; 15.20 i 22.30 Politechnika TV I roku; 16.25 Program dnia; 16.30 Dziennik; 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem"; 18.00 „Kraina Północy" — program dok. radz.; 18.25 „Autor i jego piosenki" — Jerzy Ficowski; 19.00 TV Kurier Kielecki; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Gość ze Skorpiona" — film TV NRD cz. I.; 21.10 „Refleksje"; 21.40 „Przegląd muzyczny"; 22.01 Dziennik.

Piątek 15. I.

9.00 Dla szkół: (kl. VII) Zajęcia techniczne — „Rola automatów we współczesnym świecie"; 9.30 Przerwa; 9.50 Dla szkół: (kl. VII) Wychowanie obywatelskie — „Wzorowy ekspedient"; 11.25 Przerwa; 12.45 Dla szkół: (kl. I—III lic.) Przysposobienie obronne — „Gaszenie pożarów"; 13.15 Przerwa; 15.20 i 22.25 Politechnika TV I roku. Matematyka; 16.25 Program dnia; 16.30 Dziennik; 16.40 Dla dzieci: „Pan Półka i spółka"; 17.35 „Nie tylko dla pań"; 17.55 Wszechnica TV: „Nasi uczeni"; 18.25 Program muzyczny; 19.00 TV Kurier Mazowiecki; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Tragiczne dzieje seniory Elleny" — nowela filmż hiszp.; 20.30 „Kraj"; 21.10 Teatr TV: B. Hrabal — „Bar Świat"; 22.05 Dziennik.

Sobota 16. I.

8.05 „Tym boleśniejszy jest upadek" — film fab. USA; 9.55 Dla szkół: (kl. V) Geografia — „Nad Morzem Kaspijskim"; 10.25 Przerwa; 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie — „Zdaniem Partii..."; 12.25 Przerwa; 15.15 Program dnia; 15.20 TV Kurs Rolniczy: „Wychów loszek"; 15.55 Program tygodnia; 16.15 „Oferty"; 16.30 Dziennik; 16.45 Dla młodych widzów: „Konkurs 5 milionów"; 17.45 Turystyka; 18.35 „Pegaz"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Monitor; 20.20 „Wygry"; 21.05 Dziennik; 21.45 „Tym boleśniejszy jest upadek" — film fab. USA; 23.30 „Sammy Davis" — film rozr.

Piątek, 8 stycznia

15.15 Film fab. dla dzieci; 15.30 Spektakl TV; 16.00 Panorama nowin; 16.20 Mówią ulice; 16.45 Koncert estradowy; 17.30 Komentarz międzynarodowy; 18.00 Film fab.; 19.15 Czas; 19.45 Bajka dla dorosłych; 20.40 Koncert estradowy; 21.10 Nowiny.

Sobota, 9 stycznia

8.15 Dla dzieci; 9.00 Szkatułka muzyczna; 9.15 Spektakl teatralny; 10.40 Konsultacja techniczna; 11.00 Koncert dla dzieci; 12.00 Od zjazdu do zjazdu; 12.40 Koncert; 13.00 Uniwersytet ludowy; 14.25 Film seryjny; 16.00 Nowiny; 16.05 Przegląd międzynarodowy; 16.20 W świecie zwierząt; 17.15 Poszukiwania; 17.55 Śpiewa Artur Ajdzianian; 19.15 Czas; 19.45 Film fab.; 21.25 Nowiny; 21.30 Sport w sztuce.

Niedziela, 10 stycznia

8.00 Kiosk muzyczny; 8.30 Teatr literacki; 9.00 Dla uczniów; 11.30 Spektakl TV; 12.00 Hokej. ZSRR — Szwecja; 12.45 Dla uczniów; 13.30 Dla żołnierzy; 14.00 Film seryjny; 15.30 Dla wsi; 16.00 Nowiny; 16.05 Klub filmowy; 17.05 Spotkania muzyczne; 17.45 Panorama międzynarodowa; 18.15 Koncert; 19.00 Czas; 19.30 Koncert estradowy; 21.10 Nowiny.

ЖЫВЫЯ МІЦКЕВІЧАЎСКІЯ СЛЯДЫ

Ужо звыш 115 год няма ў жывых аўтара «Дзядаў» і «Пана Тадэвуша», ужо звыш 145 год прайшло ад таго часу, калі вымушаны быў ён пакінуць свае родныя старонкі, а ўсё яшчэ жыве аднак у народзе памяць пра нашага найслаўнейшага песняра, усё яшчэ ён сам, як жывы, астаецца людзям блізкі, дарагі і паважаны. Там, дзе пабываў ён сам, дзе пасяліў сваіх герояў, дзе жылі яго сябры, цяпер праўда пераплятаецца з легендай, а легенда становіцца праўдай.

Такое атрымліваеш уражанне, калі прачытаеш навейшую кніжку*) вядомай польскай журналісткі і пісьменніцы Манікі Варнэнскай.

«Самалётам і параходам, — піша яна, — аўтамашынай і аўтобусам, чыгункай і на ўласных нагах на працягу некалькіх год вандравала я па слядах Міцкевіча, вандравала праз «край дзяцінства» паэта, праз «край яго маладосці».

Гэты край — Літва і Беларусь, Украіна і Расія. Зямля, на якой не толькі трывае памяць аб Міцкевічу, але ўсё яшчэ жыве Міцкевічаўская традыцыя і звязаная з ім легенда».

Гэта не першае падарожжа па слядах паэта. Перад Манікай Варнэнскай родныя мясціны Міцкевіча наведалі іншыя даследчыкі і шматлікія прыхільнікі яго творчасці. Ды, па праўдзе, яна не дадае нічога новага да рэчаў даўно ўжо ўстаноўленых і дакладна апісаных — хаця б у манументальнай даследчай працы цэлага калектыву славутых вучоных — «міцкевічазнаўцаў», у шматтомным (яшчэ не закончаным) *«Календары жыцця і творчасці»* Адама Міцкевіча.

Аднак кніжка Манікі Варнэнскай поўнасцю арыгінальная, патрэбная і па-свойму адкрыўчая. Усе даследчыкі імкнуліся і імкнуцца ўстанавіць так званую аб'ектыўную праўду пра жыццё і творчасць геніяльнага паэта. Маніка Варнэнская не з'яўляецца даследчыкам. Яна журналіст. Яна паказвае, як гэтая аб'ектыўная праўда адлюстроўваецца ў вачах цяперашніх людзей, якія жывуць там, дзе Ён жыў, дзе Ён хаця толькі пабываў, куды хаця б у думках пераносіўся. І ў тым заключаецца асноўны сэнс і вартасць гэтай кніжкі-рэпартажу.

«Восенню 1920 года, — піша яна, — у дзверы даўнейшай Міцкевічаўскай сядзібы застукаў новы госць: рэвалюцыя...»

З гэтага часу ў цяперашнім Міцкевічаўскім музеі перахоўваецца важны дакумент, які сцвярджае:

«а) у горадзе Навагрудку некалі жыў вядомы цэламу свету вялікі польскі пісьменнік, паэт Адам Міцкевіч. Астаўся пасля яго жылы дом, бібліятэка і г.д.(...) У сувязі з гэтым загадваецца:

(...) § 3. Аддзелу народнай асветы адразу ж прыступіць да арганізацыі ў гэтым доме музея або Народнай бібліятэкі імя Адама Міцкевіча...»

Дакумент быў выстаўлены 19 верасня 1920 года. У гэты бурлівы час, калі шмат важнейшыя падзеі выпаўнялі людзям час, калі голад і смерць шчырылі з усіх бакоў свае злавесныя зубы, маладая рэвалюцыйная ўлада першая падумала аб трывальным увекавечанні памяці пра польскага паэта. Быў гэта першы дэкрэт аб устанаўленні першага музея Міцкевічу на яго роднай зямлі, якую ён сапраўды расславіў на ўвесь свет, пра якую ніколі не забываў, за якой заўсёды сумаваў. Нават калі ў 1833 годзе на «парыжскім бруку» пахіляўся над першымі радкамі «Пана Тадэвуша», думаў пра Наднёманскі край і прасіў у святой Вострабрамскай дзевы:

«Тым часам перанось мой дух
засмучаны
У лес зялёны, на сенажаці, на
паляны,
Што над блакітным Нёманам
парассціланы.»

Сярод даследчыкаў няма згоды на тое, дзе нарадзіўся Адам Міцкевіч: у Завоссі ці ў Навагрудку. Аднак на месцы сямейнага дома Міцкевічаў у Завоссі цяпер стаіць просты помнік, які на беларускай мове абвяшчае: *«Тут, у Завоссі, 24 снежня 1798 года нарадзіўся вялікі паэт Адам Міцкевіч»*. І хай у наваколлі цяперашняга Завосся ніхто не асмеліцца пярэчыць, што гэта няпраўда. Мясцовыя людзі з воклікам: «Міцкевіч наш!» — да вачэй бы скочылі, так яны ганарацца сваім земляком!

Туганавічы. Тут жыла Марыля Верашчака, туды вырывалася закаханае сэрца маладога Адама. «Іван Сянкевіч, — піша М. Варнэнская, — настаўнік, які жыве непадалёк. Знае кожную туганавіцкую сцежку і кожны камень».

Ды не толькі. Ён ад першага погляду ведае, чаго шукае госць з Польшчы і трапна, быццам завучаную лекцыю, расказвае пра дзеі суадносін Марылі і Адама, пра творы, у якіх адлюстраваны гэтыя суадносіны, пра Сапліцова — гэтае з «Пана Тадэвуша», якое паэт недзе тут змясціў.

А вось яшчэ адзін абразок з гэтай кніжкі. Поўдзень. Спёка. У саўгасным бюро Солечнікаў Вялікіх пуста, глуха. Людзі ў полі. На хвіліну за нечым прыбег саўгасны механік. Варнэнская без усялякай надзеі менавіта яго пытае пра Міцкевічаўскія сляды. А механік зусім не здзіўляецца гэтаму пытанню.

— Гавораць некаторыя, — адказвае ён, — што Міцкевіч любіў сядзець вось пад гэтымі старымі дрэвамі, якія растуць ля сажалкі. Але раю вам, накіруйцеся ў Больценнікі. Там жа лясок Марылі! І камень, на якім яна ўласнай рукой высекла крыж!

І так далей, і так далей. На кожным кроку аўтар кніжкі сустракала людзей — розных па адукацыі і па прафесіі, якія ў сэрцы, у думках і ў шматлікіх трывалых помніках захавалі памяць аб нашым песняру.

Ды яшчэ кніжка Манікі Варнэнскай з'яўляецца таксама своеасаблівым гімнам у гонар дружбы між суседнімі народамі, менавіта такой дружбы, пра якую марыў Адам Міцкевіч.

Віктар Рудчык

*) Monika Warneńska: Kraj lat młodzieńczych. Śladami Mickiewicza. Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1970, stron 266, cena 16 zł.

ПАСЛУГОВА-ВЫТВОРЧАЯ СПУЛДЗЕЛЬНЯ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫХ ГУРТКОЎ У НАРВЕ

Паслугова-вытворчая спулдзельня сельскагаспадарчых гурткоў (СУВ) у Нарве (Гайнаўскі пав.) заснавалася ў 1966 годзе з вядомай ужо з самой назвы мэтай. СУВ вырабляе будаўляныя матэрыялы і будуе з іх аб'екты для сельскагаспадарчых гурткоў, міжгуртковых машынных баз і для паасобных сялян. Прадукцыя спулдзельні — гэта перш за ўсё шлака-бетонныя пустакі, трылінка, бетонныя стаўбы да агарожаў, прапускныя і калодзежныя трубы і г.д. За тры кварталы 1970 года СУВ выпрадукавала 27000 штук пустакоў, 20 000 штук трылінкі і 600 штук стаўбоў.

У будаўніцтве СУВ робіць свае паслугі не толькі Гайнаўскаму павету, але і Бельскаму і Беластоцкаму. У Гайнаўскім павеце спулдзельня будуе паветкі на сельскагаспадарчыя машыны для МБМ у Арэшкаве, гаспадарчы будынак, варштаты і паветкі для МБМ у Саках, магазін на штучныя ўгнаенні для раённай прадукцыйнай спулдзельні ў Крыўцы, паветкі на сельскагаспадарчыя машыны для МБМ-аў у Чыжах і Клейніках, а таксама для сельскагаспадарчага гуртка ў Трасцянцы. Апрача такіх аб'ектаў, СУВ пабудавала адміністрацыйны будынак для сядзібы ГРН у Трасцянцы і будуе такі ж будынак у Арэшкаве. На месцы сваёй базы спулдзельня будуе гаспадарчыя будынкі, кузні, гаражы, склады апалу і г.д. У Беластоцкім павеце спулдзельня будавала паветкі і гаражы ў Багданках і ў Заблудове, а ў Бельскім — у Пасынках. У СУВ-е працуе найбольш сталяроў, муляроў, тынкоўшчыкаў, шафёраў і невыкваліфікаваных рабочых. Усіх каля 40 асоб. Дзейнасцю спулдзельні кіруюць: прэзас Віталіс Пякарскі, тэхнічны кіраўнік Ян Тышка і будаўляны кіраўнік Міхась Грыгарук.

(яц)

У БЕЛАРУСКІМ КЛУБЕ

Сустрэча з паэтам на Варшаўскай 11. *Фота Цаф — Сянько*

АБ ПРЫГАЖОСЦІ ,КАХАННІ І МОЛАДЗІ

Пад такім загалоўкам быў праведзены ў снежні 1970 г. дыскусійны вечар у Беларускім клубе ў Беластоку.

На тварах маладых людзей, якія перапоўнілі клуб, адразу ж паявілася зацікаўленне. Загледзеліся на лектара доктара Аляксандра Баршчэўскага, як на нейкае ўвасабленне. Несумненна, характар тэмы прышоўся ім па густу. Зрэшты, і сам доктар Баршчэўскі, хаця на пачатку сказаў, што не ўпэўнены, ці справіцца з тэмай, правёў лекцыю вельмі добра. Гаварыў жыва, цікава, вобразна — зразумела і даступна кожнаму інтэлектуальнаму ўзроўню слухачоў. Зрабіў змястоўны аналіз літаратуры і мастацтва, пачынаючы ад старарымскіх і стараегіпецкіх, праз усе перыяды іх развіцця — аж па сучасны момант, паказваючы іх прыгажосць і багацце. Гаварыў аб уплыве літаратуры і мастацтва на кшталтаванне эстэтычных густаў чалавека, аб адлюстраванні жывой прыроды ў літаратуры і мастацтве і аб уздзеянні гэтых сродкаў на чалавека.

Далей гаварыў аб жанчыне. Так, аб жанчыне ў паэзіі і музыцы; аб культе жаночай постаці ў творчасці пісьменнікаў-сентыменталістаў і аб тым, як уздзейнічала жаночая постаць на стваральнікаў мастацтва. Шырока падкрэсліў ролю жанчыны ў сучаснай рускай, беларускай, польскай і іншых літаратурах сацыялістычных краін, у якіх жанчына паявілася як неадлучная частка грамадства будуючага, працоўнага і ствараючага сучаснае жыццё.

Зрабіў гэта не выпадкова, а з тым намерам, каб пасля зручна перайсці да адносін паміж маладымі хлопцамі і дзяўчатамі сёння. Падказаў, як часта нетактоўна і некультурна адносяцца хлопцы да дзяўчын. Пераконваў, што пашана ў суадносінах паміж маладым сябрам і сяброўкай павінны быць неадлучнай з'явай і што толькі культурныя суадносіны ў штодзённым жыцці спрыяюць узаемазразуменню і каханню, якое павінна быць чыстай супольнасцю душ і высакароднай унутранай патрэбай чалавека.

Далей лектар гаварыў аб ролі, якую яны — маладыя людзі — павінны спаўняць у грамадстве і праявіў перакананне, што паспяхова справяцца са сваім жыццёвым заданнем.

Дыскусія была кароткая. Прысутныя жадалі больш слухаць, чым гаварыць. Доктар Баршчэўскі даваў пераканаўчыя адказы, трактуючы з павагай і пашанай моладзь і яе праблемы. (зс)

ВЕРУ Ў ТВАЮ ПЕРАМОГУ, ГАЛЯ

«Форум» атрымаў многа пісем. Пішуць не толькі цяперашнія школьнікі, але і былыя вучні, якія з перспектывы часу могуць глянуць на спосабы авалодання ведамі ў школе. Прачытайце, што піша Аня Ігнатовіч з Бельска:

І я хадзіла ў школу і ведаю, як цяжка, калі чалавек вучыцца, робіць што можа, а не мае поспехаў. Але нават гэта яшчэ не абазначае, што ў такім выпадку трэба адрачыся ўсяго.

Мілая Галя! З твайго пісьма я бачу, што ты вельмі далікатная, вельмі чуллівая і амбітная. Як сказаў адзін з пісьменнікаў, «далікатная кветка на тонкай сцяблінцы». І гэта, па-мойму, для цябе адна з галоўных перашкод. Тваё перажыванні проста паралізуюць здольнасць да далейшай дзейнасці. І гэта ты павінна перамагчы.

Па-мойму, ты павінна прыняць нейкі метад, як вучыцца. Калі я вучылася, у мяне не было ніякага метаду. Спачатку ўсё было вельмі добра. Я ўсё ўмела, разумела, мяне хвалілі, ставілі добрыя ацэнкі (хаця я вучылася ў вельмі цяжкіх умовах). Але потым, неяк непрыкметна, станавілася ўсё горш. У дзесятым класе ў мяне не было ніводнай чацвёркі. Матуру здала апошнімі сіламі з мізэрнымі вынікамі.

Зараз мне 25 год, і я гляджу неяк з вышыні часу на тое, што было ў гады маёй навукі. Прыходжу да вываду, што я замнога займалася гэтымі перажываннямі, а замала думала пра тое, чаму вучаць у школе. А вучылі сапраўды цікавым рэчам. Я цяпер яшчэ ахвотна вяртаюся да падручнікаў геаграфіі, хіміі ці гісторыі. Па-мойму, вывучаючы што-небудзь, трэба многа думаць, але нават думаючы можна прайграць час, адстаць ад другіх.

Далей. Клас — гэта калектыў, і проста не разумею, як твае класныя сябры могуць глядзець спакойна на тое, што на іх вачах ёсць такі няшчаслівы чалавек. Але яны можа нічога не ведаюць, можа ты вельмі скрытая і нічога нікому не гаворыш?

Аднак веру, што ўсё ты зможаш перамагчы. Першай перамогай было тое, што ты выказала ўсё шчыра перад «Нівай». Другая — гэта сяброўскія пісьмы і парады, якія ты атрымліваеш. Гэта ўсё сведчыць аб тым, што людзі наогул добрыя і ахвотна дапамагаюць тым, хто па выбоінах жыцця не здолее сам перайсці. А жыццё вельмі прыгожае, хаця і выбоістае.

Аня Ігнатовіч

Пачатак на стар. 1

АГРАНОМЫ

з гэтым неабходнай з'яўляецца справа безупыннага павышэння гэтых ведаў. Усіх аграномаў і заатэхнікаў кожныя два гады высылаюць з гэтай мэтай на 14-дзённы курс у раённы даследчы інстытут у Шэпетове. На жаль, нашыя аграномы курсы гэтыя канчаюць у найлепшым выпадку з пасрэдным вынікам, што не найлепш сведчыць аб іх ахвоце да аднаўлення сваіх ведаў. Таму аддзел сельскай гаспадаркі павятовай рады нарадовай пачаў арганізоўваць для аграномаў семінары, на якіх знаёміць іх з найбольш актуальнымі тэмамі. Але і гэтая форма не прыносіць вялікай карысці з прычыны адсутнасці добра падрыхтаваных выкладчыкаў. Улады забяспечылі ўрэшце ўсіх аграномаў адпаведнай літаратурай і часопісамі. Толькі пытанне: ці літаратуру гэту сапраўды чытаюць і выкарыстоўваюць?

Аграномы і заатэхнікі ў грамадах сапраўды маюць вялікае заданне — павінны яны быць маторам сельскагаспадарчага прагрэсу. Пакуль што аднак не заўсёды яны належна апраўдваюць гэтае заданне.

У. Паўлючук

У грамадзе Старое Ляўкова (Гайнаўскі павет) налічваецца больш 80 членаў і кандыдатаў партыі. За мінулую кадэнцыю прыбыло 20 чалавек, у тым ліку 16 чалавек прыняла ў рады ПАРП партыйная арганізацыя пры ляўкоўскай керамічнай фабрыцы. На павелічэнне колькасці членаў партыі мелі вялікі ўплыў курсы па партыйнай падрыхтоўцы, якія адбываліся ў ПОП пры керамічнай фабрыцы і ў ПОП у Ляшуках, а таксама лекцыі на палітычныя тэмы, якія чыталіся членам ПАРП і зацікаўленым асобам з Ляўкова і Ахрымаў. Грамадскі камітэт 33 разы збіраўся на сходах, у тым ліку на 8-мі супольна з іншымі арганізацыямі, дзейнічаючымі ў вясковым асяроддзі, на якіх абмяркоўваліся, між іншым, праца ГРН, крамаў, сельскагаспадарчых гурткоў і паасобных сялян, аналізаваліся прычыны, з-за якіх не былі выкананы пастаўленыя задачы ў галіне будовы большай колькасці сіласаў і іх выкарыстоўвання. Станоўча было ацэнена выкананне грамадскіх чынаў, а было іх выканана на суму 700 000 зл. пры пабудове і рамонце дарог, пры пасадцы паабапал іх дрэўцаў, пры звозцы будаўляных матэрыялаў на пабудову прышкольнай агароджы ў Ляшуках, пры будове спартыўнай пляцоўкі пры старалякоўскай школе, пры парадкаванні панадворка побач керамічнай фабрыкі і г.д.

Паколькі раён ляўкоўскай грамады з'яўляецца тыпова сельскагаспадарчым раёнам, справам сельскай гаспадаркі КГ прысвяціў найбольш увагі. Грамада налічвае 388 гаспадарак і 2913 гектараў зямельных угоддзяў, у тым ліку 1430 гектараў ворнай зямлі і 1477 гектараў лугоў і сенажацяў. 207 гектараў зямельных угоддзяў ПФЗ поўнасцю выкарыстоўваюцца. Сяляне прадаюць дзяржаве 8200 кілаграмаў збожжа і 7800 кілаграмаў мяса ў пераліченні на 100 га зямельных угоддзяў, а таксама 22 900 літраў малака ў год.

Варта дадаць, што колькасць малака з году ў год павялічваецца дзякуючы меліярацыі лугоў, рэгуляцыі берагоў і рэчышча Бабрўкі, пабудове 16 новых аборав-кароўнікаў. Колькасць была павялічылася да 1463 штук. У грамадзе заснаваны 4 прыкладныя пасбіцы. Адно з найлепшых мае селянін Аляксандр Харкевіч з Міхноўкі.

Паспяхова адбываецца абмен пасадачнага матэрыялу бульбы, запраўка хімічнымі сродкамі сеўнага насення збожжа. Значна больш высейваецца ячменю (72 га) і канюшыны (42 га). Нездавальняючай справай з'яўляецца аднак слабое зацікаўленне сялян высокааплачваемымі кантрактацыямі насення сырадзеі і льнянага валакна. Многія сяляне не стараюцца ліквідаваць пустазелле, а таксама не робяць падсевак на пашу.

КГ высока ацаніў уклад агратэхнічнай службы ў напрамку павышэння сельскагаспадарчай прадукцыі. У грамадзе арганізавана 6 паказаў квашэння пашаў, 30 даследчых палеткаў са збожжавымі культурамі і травою, доследную гадоўлю цялят, 4 паказы адкормлівання свіней і г.д.

З думкай аб павышэнні ўзроўню ведаў сялян у вёсках праводзіліся сельскагаспадарчыя курсы. Сяляне пашыраюць веды свае, чытаючы сельскагаспадарчую прэсу і кніжкі. У новай кадэнцыі ўсімі справамі грамады будзе займацца новая 5-асабовая экзекутыва КГ, якую ўзначаліў тав. тав. Васіль Цялушэцкі з Ляўкова (І сакратар КГ), Мікалай Харкевіч з Міхноўкі (сакратар КГ па сельскагаспадарчых справах) і Аляксандр Харкевіч з Ляшукоў (сакратар КГ па справах прапаганды).

Янка Цялушэцкі

ШКОЛЬНАЯ РЭФОРМА НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

ПАЧАТКОВЫЯ ШКОЛЫ-АСНОЎНАЯ ПРАБЛЕМА

Прайшоў ужо не кароткі час, як пачалася школьная рэформа, і таму мы хочам праінфармаваць нашых чытачоў, як выглядае беластоцкае школьніцтва праз некалькі гадоў працы паводле новай рэформы.

У пачатковым школьніцтве рэформа распачалася найраней. А першым крокам рэформы была новая сетка і арганізацыйная структура 8-класных школ. У гэтай галіне назіраецца вельмі карысная з'ява. Заключаецца яна ў тым, што канчаткова пакончана з характэрнай для папярэдняга перыяду раздробленасцю школ. Як прыклад такой раздробленасці прывяду выказванне настаўніцы з былой школы ў Сакалдзе: У першым класе даводзілася мне весці ўрок з адным вучнем, бо другі вучань захварэў ангінай. Такія выпадкі не былі рэдкасцю. Не спрыяла гэта павышэнню ні дыдактычнага, ні выхаваўчага ўзроўню школы. Сёння ўсім вядома, што найлепшыя вынікі дасягаюць школы высокаарганізаваныя, у якіх вучаць настаўнікі-спецыялісты розных прадметаў.

Што ў гэтым напрамку прынесла рэформа? Многа. Калі ў 1961/62 годзе ў ваяводстве было аж 125 школ з класамі І—VII, у якіх навучалі толькі 2 настаўнікі, дык зараз сярод 1494 пачатковых школ — 1079 школ з класамі І—VIII. Але не ў гэтым заключаецца дасягненне. Яно ў тым, што 53,4% гэтых школ — гэта школы з 6-цю і большай колькасцю настаўнікаў. А такія школы могуць дасягаць найвышэйшы ўзровень навучання і выхавання. Мала таго, вучыцца тут амаль 79% дзяцей і моладзі.

Аднак назіраюцца і некарысныя з'явы. Надалей амаль 31% васьмікласовак — гэта школы з чатырма настаўнікамі, а 16% школ — з пяццю. У мінулым вучэбным годзе мелася ў ваяводстве 75 школ з класамі І—IV, у якіх колькасць вучняў не перавысіла ліку 15 вучняў. Цяжкасць заключаецца ў тым, што памяншаючаяся колькасць дзяцей у школьным узросце часам не дазваляе на павелічэнне школ з 6-цю і большай колькасцю настаўнікаў.

А што з настаўнікамі-спецыялістамі? Праграма рэформы прадугледжвае, што кожная школа павінна быць забяспечана настаўнікамі-спецыялістамі чатырох прадметаў, г.зн. польскай мовы, матэматыкі, рускай мовы і тэхнічнага выхавання. У сучасны момант, толькі 86,2% васьмікласных школ у ваяводстве мае найменш аднаго з вышэй названых спецыялістаў. Іншыя школы іх не маюць. І зноў назіраецца тут нічым не абгрунтаваная няроўнамернасць. Найбольшую колькасць настаўнікаў з дадатковымі кваліфікацыямі маюць горад Беласток і Гайнаўскі, Сэйненскі, Лапскі і Элцкі паветы, а найменшую — паветы Кольна, Голдап, Сувалкі і Сямяцічы. Асноўныя цяжкасці назіраюцца ў скамплектаванні спецыялістаў для 8-класных школ з 4 і 5-цю настаўнікамі.

Нягледзячы на цяжкасці, школы дасягаюць лепшых вынікаў. Што датычыць дзяцей, якія не перайшлі з класа ў клас, дык колькасць іх паменшылася на 4,6% у параўнанні да 1961 года і за 1969 год склала 6,3%. Палепшылася ў сувязі з тым спраўнасць школ. Трэба пры гэтым сказаць, што паменшылася аднавасова колькасць дзяцей, якія не рэалізуюць школьнага абавязку з 2422 у 1961 годзе да 588 у 1969.

Асветныя ўлады сцвярджаюць, што значная колькасць адстаючых школьнікаў не заўсёды ў пару атрымлівае дапамогу школы, бацькоў ці маладзёжных і грамадскіх арганізацый. А.К.

Пачатак на стар. 1

ВЯЛІКІ РАБОЧЫ ГУРТОК

нага камітэта павятовага аддзела нашага таварыства ў Гайнаўцы. Наш павятовы з'езд адбыўся пад восень, помню яшчэ цёпла было, у 1956 годзе. Быў я таксама на І з'ездзе БГКТ у Беластоку ў лютым 1956 года.

— Не цяжка быць актывістам?

— Ці я ўжо прывык, ці што, але ведаеце ад 48 года трымаюся многіх грамадскіх функцый. Маю іх 7. У хаце часам наракаюць, што рэдкі госць. А ўжо і старасць. Ад некаторых функцый трэба будзе адмовіцца, няма рады.

— І ад працы ў Беларускім таварыстве хочаце адмовіцца?

— О не! У ім буду працаваць, пакуль буду жыць.

Запісала Вера Лейчук

КАМЮНІКЕ

АБ ГІТЛЕРАЎСКІХ КАНЦЭНТРАЦЫЙНЫХ ЛАГЕРАХ ДЛЯ САВЕЦКІХ ВАЕННАПАЛОННЫХ У ЛЫСЫХ, ЗБУЙНЕ І ВІНЦЭНЦЕ (КОЛЬНЕНСКІ ПАВЕТ).

Акруговая камісія па даследаванню гітлераўскіх злачынстваў у Беластоку звяртаецца да ўсіх з просьбай указаць імёны, празвішчы альбо адрасы былых ваеннапалонных гітлераўскіх канцэнтрацыйных лагераў для савецкіх ваеннапалонных у Лысых, Збуйне і Вінцэнце (Кольненскага павета). Цікавяць нас адрасы як тых, хто жыве, так і апошнія адрасы памерых ці забітых.

Адначасова просім пісьмова альбо па тэлефоне звязацца з намі тых людзей, якія нешта ведаюць аб злачынствах, зробленых гітлераўцамі ў гэтых канцэнтрацыйных лагерах на савецкіх ваеннапалонных, альбо ведаюць нешта аб экстэрмінацыйных умовах жыцця ў канцэнтрацыйных лагерах і г.д.

Беластоцкая камісія вядзе ў гэтых справах следства, якім імкнецца ўстанавіць па магчымасці ўсе акалічнасці арганізавання канцэнтрацыйных лагераў, адносіны да ваеннапалонных, частату смерці іх, а таксама іншыя акты тэрору нямецкіх камендатур канцэнтрацыйных лагераў.

Інфармацыі і матэрыялы неабходна дасылаць на адрас:

Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Białymstoku, ul. Skłodowskiej-Curie Nr. 1, pokój 59 tel. 204-41 wewn. 31.

У ДАПАМОГУ ДРАМГУРТКАМ

Маючы на ўвазе апошні агляд драмгурткоў у 1970 г., хачу напісаць некалькі сваіх заўваг адносна іх працы. Часта і інструктары таварыства і настаўнікі, якія кіруюць самадзейнымі гурткамі, наракаюць, што няма рэпертуару. І таму, мабыць, на аглядах пакараліся «Люцынкі-інжынерыхі», «Конскія кніжкі», «Прымакі» ці «Пярэстыя красулі». А ці няма ў грамадскіх бібліятэках беларускіх п'ес, з якіх можна было б выключыць некаторыя дзеі, інакш кажучы, зрабіць адаптацыю, дапасаванне да сваіх умоў, і вывучыць? Ёсць жа і польскія п'есы, якія можна перакласці на беларускую мову. Не ўсюды знойдзецца чалавек, які зможа зрабіць пераклад. Аднак у многіх вёсках ёсць такія магчымасці. Там, дзе настаўнікі навучаюць беларускай мове, драмгурткі не павінны наракаць на рэпертуар. У мінулым годзе на цэнтральным аглядзе быў такі цудоўны прыклад. Настаўніца з Паўлаў (Бельскі павет) — Валя Амельянюк — зрабіла скарочаны пераклад п'есы з польскай мовы, а драмгурток заняў І месца. П'еса была змястоўная, аказалася чымсьці новым у праграме.

Вялікае значэнне мае змест пастановак. Змест павінен быць выхаваўчы, заключаць у сабе здаровы маральны сэнс, трапіць у душу і быць зразумелым кожнаму гледачу. І тут пачынаецца заданне кіраўнікоў гуртка, якога я ў артыкуле буду называць рэжысёрам. Рэжысёр павінен п'есу прадумаць. Далей зрабіць сабе, так сказаць, візію п'есы на сцэне. Затым абдумаць пасобныя ролі, прааналізаваць магчымасці сваіх акцёраў-аматараў. Ужо на першых рэпетыцыях трэба звярнуць увагу ўздзельнікаў на сур'ёзнасць працы, на неабходнасць у вызначаным часе вывучыць свае ролі. Толькі тады, калі артысты вывучаць тэксты ролі на памяць, можна смела гаварыць аб вывучэнні ігры на сцэне. Артыст, які не ведае добра тэксту, думае перш за ўсё аб тым, што гаворыць, а не як гаворыць. Практыка паказвае, што аматары часта выступаюць амаль не горш за прафесіяналаў, калі могуць і хочуць. Рэжысёр павінен прадумаць і абмеркаваць з калектывам дэкарацыю і касцюмы, з кожным акцёрам параіцца наконт яго ролі. Паказаць на суаднасіны яго ў ігры з іншымі асобамі, перакапаць артыста, каб выконваў ён сваю ролю так, як бы гэта быў ён асабістыя здарэнні, а тады лягчэй яму будзе ўявіць, як павінен весці сябе на сцэне. Перад выступленнем рэжысёр павінен правесці некалькі генеральных рэпетыцый з поўнай дэкарацыяй на сцэне, а пасля кожнай з іх абмеркаваць з калектывам свае крытычныя заўвагі. Сказаць, што добра, а што дрэнна. Недахопам нашых калектываў з'яўляецца факт, што пасля апрацавання адной п'есы яны пераважна робяць доўгі перапынак на ўсю вясну і лета. А пасля і людзі мяняюцца, і ахвота адпадае. Трэба працаваць сістэматычна. Нягледзячы на палявыя работы, можна праводзіць рэпетыцыі вясною і летам у нядзелі, ды нават і на свежым паветры. Рэжысёр павінен старацца, каб у калектыве было як найбольш людзей, тады можна падрыхтаваць больш цікавую п'есу і што вельмі важна, дубліраваныя ролі. Не гавару ўжо аб кожнай, але прынамсі важнейшыя ролі павінны вывучаць дзве асобы. Абедзве асобы павінны прымаць удзел у выступленні, зразумела, не аднавасова, а кожная ў асобным спектаклі. Бываюць выпадкі, калі ў апошні момант хтосьці захварэе і г.д., а тут няма каму заступіць. Часам хутка падабраны дублёр не паспеў вывучыць слоў на памяць і на сцэне забывае, а за ім і ўсе губляюцца. Такія выпадкі здарыліся і на аглядзе. Калектыў, які ўжо некалькі разоў ставіў п'есы, павінен брацца за апрацоўку штораз больш цікавых спектакляў. Такім чынам выпрацоўваецца вопыт, удасканальваецца ігра акцёраў і павышаецца ранг калектыву. Важным заданнем як рэжысёра, так і артыстаў з'яўляецца зразуменне эпохі і асяроддзя, у якіх адбываліся падзеі, заключаныя ў п'есе. Калі падумаем, хто быў аўтар п'есы, які характар мела ці мае яго творчасць (можа быць аўтар даўнейшы, які не жыве, ці сучасны), тады лягчэй нам уявіць, які характар мае яго п'еса і як трэба яе выканаць. Важна, каб аддаць дух часу. Раздаючы ролі, рэжысёр павінен мець на ўвазе здольнасці аматараў. Нельга кіравацца асабістымі пачуццямі. Тое самае датычыць і акцёраў. Часта бывае, што нехта не хоча прыняць ролі, таму што не падабаецца яму яго другі партнёр. Дзеля добра калектыву трэба выключыць усе асабістыя настроі. Трэба прымірыцца з тым, што важнейшай справай з'яўляецца ўзровень пастаноўкі.

Калі ў гуртку знойдуцца новыя людзі, якіх цяжка акрэсліць на выгляд, трэба пазнаёміцца з іх магчымасцямі — даць ім пачытаць нейкі тэкст, пагаварыць, якія ролі любяць — вясёлыя, ці трагічныя. Рэжысёр, раздаючы ролі, павінен звярнуць увагу на вон-

ЖЫХАРЫ ВАСІЛЬКОВА

Васількоў становіцца горадам. Існуючая тэкстыльная фабрыка імя Эміліі Плятэр разбудавалася сама і пабудавала некалькі будынкаў для сваіх работнікаў. Працуе на фабрыцы 1400 чалавек, з іх многія жывуць у Васількове. Жыхары гэтага мястэчка апрацоўваюць больш 700 га зямлі і трымаюць 123 коней, 295 штук быдла, 617 свіней, 144 авечак і амаль 4 тысячы штук курэй (даныя з чэрвеньскага сельскагаспадарчага перапісу).

Васількоў налічвае 5450 жыхароў. З іх 1893 асобы працуюць у прамысловасці, 34 — у паслуговых пунктах, 83 — у гандлі і 11 — у камунальнай гаспадарцы мястэчка. Нягледзячы на тое, хто дзе працуе, людзі Васількова імкнуцца, каб іх мястэчка прыгажэла, каб з кожным годам жылося ў ім лепш, і таму папулярныя там сталіся грамадскія чыны, арганізатарам якіх з'яўляецца гарадская рада нарадовая на чале з старшынёй Хведарам Садоўскім — дзеячом Беларускага таварыства.

Васількаўчане ў 1969 годзе шмат грамадска папрацавалі пры будове вуліц Чыстай, Эміліі Плятэр, пры будове стадыёна і каяковай прыстані. 53-юю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі жыхары Васількова таксама адзначылі грамадскім чынам. 8 лістапада 120 асоб, 5 трактароў з мясцовага сельгастругка і шмат фурманак грамадскім чынам працавалі пры рамонце маставых на вуліцах Лазеннай, Крынскай, Альшовай і на дарозе да Панэркі. Вартасць грамадскага чыну ў гэты дзень акрэсліваецца сумай 23 тысяч зл.

У Васількове налічваецца 39 вуліц. Не ўсюды даведзены вадаправод. Пры яго абсталяванні шмат ёсць грамадскай дапамогі жыхароў, у асноўным пры засыпанні раvoў. Агульная вартасць грамадскіх чынаў у 1970 годзе перавысіла суму 150 тысяч злотых.

Гарадская рада нарадовая і далей разлічвае на дапамогу васількаўчан пры многіх працах. І так запланавана, што пры будове рамізы ў 1971 годзе будзе ўклад грамадскага чыну на 33 тысячы зл., пры рамонце палявых дарог — на 45 тыс. зл., пры жужляванні вуліц — на 8 тыс. зл., пры будове вадаправоду — на 10 тыс. зл., пры выкарчоўванні аджыўшых дрэў — на 40 тысяч зл. і пры пасадцы дрэў на 20 тыс. зл. А калі яшчэ да ўсяго гэтага дадаць грамадскі чын пасобных прадпрыемстваў, а перш за ўсё тэкстыльнай фабрыкі, дык трэба сцвердзіць, што ў Васількове грамадскай працай робіцца вельмі многа.

М. Хмялеўскі

ПРА ЛАЗНЮ Ў БЕЛЬСКУ

Ужо 15 год жыхары горада Бельска дамагаліся, каб будавáць вялікую лазню, якая змагла б абслужыць амаль 14-цітысячны горад. Старую лазню 2 гады таму назад трэба было разваліць, бо яна пагражала жыццю наведвальнікаў яе гаражан.

Ваяводскае аб'яднанне камунальнай гаспадаркі адвяло на пабудову лазні ў Бельску аж паўтара мільёна злотых. Будова ўжо пачалася, аднак Ваяводскае бюро будаўніцтва апрацавала непрыдатную для патрэб Бельска тэхнічную дакументацыю. Каштавала яна аж 380 тысяч зл., але прышлося яе проста знішчыць. Новая тэхнічная дакументацыя каштавала ўжо 188 тысяч злотых і зноў, як гаворыць намеснік старшыні бельскай гарадской рады, Л. Парафенюк, — не вельмі яна прыгодная да выкарыстання.

Здаецца нам, што гэтай справай павінен заняцца пракурор, бо немагчыма верыць, каб «легальна» можна было марнатравіць такія высокія сумы грошай.

(вр)

Удзельнікі нарады

Уручэнне ўзнагароды для актыўнай карэспандэнткі са Скупава (Гайнаўскі павет) Валі Янцэвіч.

НАРАДА КАРЭСПАНДЭНТАЎ „НІВЫ"

20 снежня 1970 года ў памяшканні ГП БГКТ адбылася нарада карэспандэнтаў «Нівы». У ёй удзельнічалі ўсе перадавыя карэспандэнты, а таксама журналісты нашага тыднёвіка. Ацэнку працы карэспандэнтаў зрабіў рэдактар Міхась Хмялеўскі — адказны за працу з карэспандэнтамі. Затым адбылася дыскусія. На заканчэнне нарады найбольш актыўныя карэспандэнты атрымалі рэчавыя ўзнагароды.

Вера Ахрымюк

Фота: Янка Цялушэцкі

Карэспандэнткі з беларускіх ліцэяў — Вера Ахрымюк (Бельск) і Люба Ярашэвіч (Гайнаўка) з узнагародамі.

кавы выгляд людзей — рост, рысы твару, а таксама на голас. Не даваць «маладых» роляў пажылым асобам, але можа быць, што маладыя пры адпаведнай грымiроўцы і ўборы выдатна выканае ролю дзядулі. Артыст на сцэне павінен абавязкова выразна вымаўляць тэкст нават тады, калі шэпча. Над вымаўленнем трэба працаваць ад першых рэпетыцый.

У аматарскіх тэатрах часта бывае, што на сцэне іграе толькі той артыст, які гаворыць, а ўсе астатнія стаяць або пахаджваюць і не ведаюць, што з сабой рабіць. Неабходна рэагаваць на словы партнёра мімікай твару, жэстам, абурэннем, здавальненнем і зацікаўленнем у залежнасці ад сэнсу дзеяння.

Яшчэ адзін момант, які часта здараецца на практыцы. Некаторыя артысты адмаўляюцца ад ролі, якую ім вызначае рэжысёр, матывуючы тым, што роля невялікая, незаўважальная. Трэба помніць, што кожная роля з'яўляецца патрэбнай і кожную трэба добра выканаць. Часам артыст мае толькі пару разоў паявіцца на сцэне, сказаць некалькі слоў, але ў залежнасці ад таго, як гэта зробіць, такі атрымаецца і эфект.

Трэба прымаць абсалютна кожную ролю і добра яе выконваць.

Важнай асобай у тэатральным калектыве з'яўляецца суфлёр. Не можа быць суфлёрам сам рэжысёр таму, што, калі ён сочыць за тэкстам, не мае магчымасці дакладна аналізаваць ігры артыстаў на сцэне. Суфлёр павінен чытаць вельмі добра і выразна, але адначасова так, каб чулі акцёры, а не публіка. Суфлёр павінен сачыць і за тэкстам і за ігрой на сцэне, каб у адпаведны момант падказаць словы. Павінен абавязкова ведаць, хто з артыстаў у якім месцы можа забыць тэкст ці пераскочыць нават у іншую з'яву. У такім выпадку суфлёр павінен з мэты знайсці тое месца ў тэксце а, калі прапушчаны тэкст не надта важны для пастаноўкі, то падказаць наступным акцёрам далейшае дзеянне, а калі важны, то трэба абавязкова вярнуць акцёра, але так, каб не перабіць у палове сэнсу, каб публіка не адчула недахопу.

Рэжысёр павінен як найлепш выкарыстоўваць суфлёра спачатку, падчас рэпетыцый, каб такім спосабам прымусіць артыстаў да вывучэння ролі, але падчас пастановак суфлёр павінен быць абавязкова на сцэне ў такім месцы, каб артысты добра яго чулі. Артысту ізноў нельга без перапынку глядзець на суфлёра, калі што забыўся. Трэба стварыць такі зручны момант (напрыклад, падыйсці бліжэй, павярнуцца плячыма ці бокам), каб нічуць, што суфлёр падказвае, і каб публічнасць аб нічым не здагадалася, а была пераканана, што так і трэба было.

У заключэнні хачу падкрэсліць, што ўсе ўдзельнікі гуртка з рэжысёрам на чале павінны дружна супрацоўнічаць. Артыст не можа крыўдзіцца за крытычныя ўвагі рэжысёра ці сяброў, а наадварот — успрымаць іх і глыбока прадумваць, каб лепш адчуць і зайграць сваю ролю. Пішу гэта не з мэтай крытыкі, а з мэтай дапамогі вам у працы, каб на аглядзе, які нас чакае ў 1971 годзе, нашы драмгурткі паказалі лепшыя дасягненні.

З. Стаськевіч

Адрэж па лініі, назначанай пункцірам, зрабі дзіркі ў месцы, вызначаным кружкамі і наніжы старонкі на дроцікі або шнурочак.

БІБЛІЯТЭЧКА „НІВЫ" ЯНКА МАУР ПАЛЕСКІЯ РАБІНЗОНЫ

Набралі хлопцы рыбы колькі ўлезе і накіраваліся дадому.

— Апошняя рыба, — сумна сказаў Мірон. — Калі не выберамся заўтра, паслязаўтра, то дрэнная будзе справа.

— А мы зараз жа пасля снедання пойдзем, — адказаў Віктар.

Ён цяпер больш за ўсё цешыўся з сваёй булавы.

— Гістарычная зброя! — казаў ён. — Нават са сядамі мядзвежых зубоў. У музей аддам яе.

Дома не толькі добра паснедалі, але і назапасілі рыбы. Частку засмажылі, а частку падкурылі ды павесілі сушыцца.

Заставалася яшчэ больш гадзіны да поўдня, калі яны рушылі ў дарогу.

Хутка дайшлі да таго месца, дзе спыніліся ўчора, і зноў пачалі свой абход. І зноў пачалася тая самая пакута, зноў пасоўваліся наперад, у балота, і зноў вярталіся назад. Нарэшце падышлі да таго месца, дзе першы раз яны далёка падаліся ў балота.

— Апошняя надзея... — прамовіў Мірон.

Энергічна і ўпэўнена пайшлі хлопцы наперад. Вось ужо і тое месца, дзе яны прымушаны былі павярнуць назад. Далей, дзе раней была вада, цяпер засталося толькі балота.

— Смялей! Смялей! — пебдазёрвалі яны адзін аднаго.

Чапляліся за дрэўцы, пераскаквалі з купінкі на купінку, часам загразалі ў баганні па пояс, памагалі адзін аднаму. Так яны ўсё пасоўваліся ды пасоўваліся наперад і, нарэшце, вылезлі на сухі бераг.

Уздых вырваўся з грудзей, нібы яны з духаты выйшлі на свежае паветра.

— Вылезлі з гэтага праклятага балота! Хутчэй да якой-небудзь вёскі! Хлеба, хлеба пакаштаваць бы!

Яны павярнулі налева, на поўдзень, і шпарка пайшлі наперад. Лес здаваўся такім самым, як і на востраве, мясцовасць нават была вышэйшай, што вельмі цешыла хлопцаў. Калі прайшлі кіламетры са два, то... зноў уткнуліся ў балота!

— Няўжо ж такое самае?! — з жахам сказаў Віктар.

— Наўрад, мясцовасць навокал іншая, вышэйшая, — абнадзеіў Мірон.

Смела рушылі наперад, але хутка павінны былі вярнуцца. Прайшлі з паўкіламетра ўздоўж, зноў паспрабавалі, — і зноў такая ж дрыгва.

Сэрцы сціснуліся ў хлопцаў. Няўжо ж пачнецца тое самае? Сцяўшы зубы, кідаліся яны ва ўсе бакі і кожны раз павінны былі адыходзіць. Яны забыліся на зморанасць, на голад, напружвалі апошнія сілы, але дрыгва няўмольна прымушала іх паварочваць усё направа ды направа, пакуль ужо цямком не апынуліся яны на тым самым месцы, дзе выйшлі з балота.

Віктар кінуўся на зямлю і прыціснуўся да яе тварам. Мірон стаяў апусціўшы рукі, і нейкімі дурнымі вачыма глядзеў у адну кропку.

— Можа, які сігнал можна даць? — сказаў Віктар.

— Каму ты дасі праз некалькі кіламетраў балот ды лясоў? — адказаў Мірон. — Я думаю, нам варта перасяліцца на той востраў, дзе мы ўчора былі. Усё ж такі бліжэй да людзей.

— Адкуль ты ведаеш, што бліжэй? Можа, зусім наадварот. А тут, на беразе...

— На якім беразе? — перапыніў Мірон. — Хіба ты не бачыш, што возера ў нас ужо няма? Вунь куды яно адсунулася. І аптуль, па балоту, напэўна, ніхто да нас не падыдзе.

— А з лесу таксама ніхто да нас праз балота не пройдзе.

— А мы нікога не будзем чакаць, мы самі пойдзем, як падсохне.

— Можа, у ліпені і падсохне, але як дажыць да гэтага часу? — пахмура казаў Віктар.

— Дагэтуль было горш і то пражылі, а там пойдуць грыбы, ягады.

— Падохнеш ад гэткай ежы. Глянь, якія ўжо мы зрабіліся. — Віктар паглядзеў на свае кастлявыя рукі. — А ты, брат, зусім на Дон-Кіхота стаў падобны.

Мірон уважліва паглядзеў на свайго таварыша і толькі цяпер заўважыў, як той змяніўся за гэты час: не толькі шчокі, але і нос, і рот, і нават вочы здаваліся не тымі.

— А ты на Санча-Панса зусім не падобны, — сказаў Мірон усміхнуўшыся. — Давай тады паснедаем. Ёсць печаная рыба ды сушаная можа хопіць на два-тры дні. Ёсць яшчэ аер, бярозавы сок.

— А там зноў завядзём хатнюю жывёлу! — ужо весела падхапіў Віктар.

Пасля снедання настрой іх яшчэ больш палепшыўся.

— Хадзем на паляванне! — крыкнуў Віктар. — Ды паміемся дзе-небудзь. А перасяляцца на той востраў пачакаем — хай падсохне.

Узялі свае дубіны і павольна накіраваліся ў лес. Цяпер, калі выявілася, што ім так ці інакш прыйдзецца яшчэ сядзець тут некалькі дзён, хлопцы супакоіліся і маглі зноў накіраваць сваю ўвагу і энергію на «авалоданне» востравам.

У адным кутку, пад елкай, знайшлі яшчэ некалькі апошніх журавін, у другім месцы паскублі маладога шчаўя, а ў арэшніку знайшлі крыху леташніх арэхаў. Калі ўбачылі ліпу, Мірон спыніўся і сказаў.

— А мы забыліся яшчэ на гэтую спажыву. Маладзенькае лісце ліпы не горш за салату.

Пакаштавалі Віктар і застаўся вельмі задаволены.

— Гэта нават лепш за аер і шчаўе! Э-э, жыць можна. А ўлетку, мусіць, яшчэ больш усялякага дабра набярэцца.

Раптам ён спыніўся і ўтаропіўся на верхавіну дрэва. Зірнуў Мірон і яшчэ болей здзівіўся: там, высока над зямлёй, скакала жаба. Ярка-зялёная, з белым жыватом і дзвюма чорнымі з жоўтым палоскамі па баках, яна мела лёгкі і жвавы выгляд і спрытна пераскаквала з галіны на галіну.

— Як яна сюды забралася? — спытаўся Мірон.

54.

— Выйсця няма! У пастцы! — прашаптаў ён нарэшце.

— Відаць, загінуць прыйдзецца тут, — прастагнаў Віктар.

Цямнела. Вечар быў цёплы, ціхі. Пяшчотныя гукі прыроды цешылі вуха. Але нашыя хлопцы нічога гэтага не адчувалі, не заўважалі. Перш за ўсё ім вельмі хацелася адпачыць. Яны ж страцілі апошнія сілы ў гэтым змаганні за вызваленне. Яны хацелі б праляжаць тут усю ноч, каб назаўтра зноў паспрабаваць вырвацца. Але...

— Слухай, Віктар! — прамовіў Мірон нейкім глухім голасам. — Мы павінны зараз жа вярнуцца назад, бо іначай застанемся без агню.

Віктар прыпадняўся, правёў рукою па ілбе, страсянуўся і ўскочыў на ногі.

— Але, — сказаў ён. — Трэба змагацца.

І яны моўчкі пайшлі назад у балота, уначы...

Не будзем апісваць гэтую жудасную дарогу. Скажам толькі, што вярнуліся яны назад, нібы пастарэўшы на некалькі гадоў. Кожны з іх бачыў смерць, загразаў у багавінні па шыю. Правялі ў балоце гадзіны чатыры і выратаваліся толькі таму, што адзін аднаму памагалі.

Дацягнуліся да стаянкі бадай што непрытомнымі. Ледзь раздзьмухалі апошнія вугольчыкі, распалілі вялікі агонь і паснулі каля яго. Не залазілі ў сваю будку.

Гэта была іхняя дзесятая ноч на востраве...

А ў сне яны бачылі кожны па-свойму свае хаты, сям'ю. Ім было так добра, утульна, цёпла, толькі з акна ці дзвярэй дзьмуў халодны вецер.

XIII

Прымусовае чаканне. — На пашы. — Жаба-птушка. — Хатні настрой. — Чалавек.

Спачатку іх грэў і сушыў агонь, а потым — сонца. У сне яны паварочваліся да цяпла то адным, то другім бокам, пакуль не высахлі з усёй сваёй гразёю. Спалі вельмі доўга, аднаўляючы сілы.

Першым прачнуўся Мірон і зараз жа кінуўся да вогнішча. Калі агонь зноў запалаў, Мірон сеў на зямлю, абхапіў рукамі свае худыя калені і задумаўся...

Праз некаторы час усхапіўся Віктар, паглядзеў на Мірона з такім выглядам, нібы зусім не чакаў яго тут сустрэць, і пачаў чухацца так, што пыл пайшоў ад яго, нібы дым ад вогнішча.

— А сёння я быў дома! — сказаў ён нарэшце.

— І я таксама, — задуменна адказаў Мірон. — Сёння пачаліся ў нас заняткі. Сёння нашы бацькі зусім ужо ўстрывожыліся. Сёння пачнуць нас усюды шукаць, толькі не тут...

56.

— Ды яна жыве на дрэве, як птушка, — адказаў Віктар. — Наогул такіх жаб шмат на свеце. Ёсць у паўднёвай і сярэдняй Еўропе. Вось, як бачыш, сустрэлася і ў нас. Яна таксама жывіцца казюлькамі, як і птушка. А ікру адкладае на зямлі, у вадзе.

— Дык вось чаму людзі кажуць, што часам жабы нараджаюцца ў арэхах! А я лічыў гэта байкай, — сказаў Мірон. — Наогул, колькі цікавых рэчаў ёсць у нас у прыродзе, пра якія мы нічога не ведаем.

— Калі прыцісне бяда, можна будзе і жаб пакаштаваць, не гэтых, а тых, што на зямлі. Трэба думаць, што рэч няшкодная.

— Калі трэба будзе, пакаштуем і жаб, — з смешнай пакорлівасцю ўздыхнуў Мірон.

Нічога больш спажыўнага на гэты раз не здабылі.

— Добра, што хоць крыху папасвіліся, — казалі хлопцы, калі ішлі дадому.

Сонца ўжо заходзіла, калі яны вярнуліся на сваю стаянку. Паправілі вогнішча. Агонь весела затрашчаў. Пасля ўчарашніх турбот іх «дом» здаваўся такім прытульным, родным, нібы яны тут і нарадзіліся.

— Няма чаго дурыцца, заўтра абавязкова пайду памыюся, — нездаволена бурчаў Мірон. — А ты як сабе хочаш.

— Заўтра і я пайду, — са смехам адказаў Віктар. — Але вось што: адной чарапахі для чаю мала, трэба яшчэ пасудзіну зрабіць з бяросты.

— Рэч добрая, — згадзіўся Мірон.

Віктар адышоўся да бярозы.

І раптам ён закрычаў так, што рэха пакацілася па ўсім лесе:

— Мірон! Што гэта такое?!

Мірон ускочыў, нібы яго хто тыцнуў пад бок. Падбег да Віктара і ўбачыў, што той падымае з зямлі недакурак.

— Што гэта такое?! — паўтарыў Віктар.

— Недакурак, — спакойна адказаў Мірон.

— Адкуль?! — зароў Віктар.

Тут ужо і Мірон сцяміў, што справа сур'ёзная.

— Пакажы, — прамовіў ён дрыжачым голасам.

Недакурак быў сухі, свежы...

Хлопцы назіралі адзін на аднаго, як ачмурэлыя.

— Можа, ты? — шэптам запытаўся Віктар.

— Ідзі ты к ліху! — раззлаваўся Мірон. — Хутчэй ты сам.

— І не я. Значыцца...

— ...тут нядаўна быў чалавек, — скончыў Мірон. — І быў ён не пазней учарашняга дня, бо ў перадапошнюю ноч быў дождж і недакурак пажаўцеў бы.

— А я думаю, што сёння, — упэўнена адказаў Віктар, — бо сёння я тут быў і ў кожным разе такую незвычайную рэч заўважыў бы.

— Відаць, ён быў тут, калі нас не было, і падумаў, што нікога няма. Можа, ён і недалёка паспеў адысціся.

— Гэй! Людзі! Сюды! — загукалі хлопцы што было сілы.

ЗЯМЛЯ І ЛЮДЗІ

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

Мінская птушкафабрыка імя Н. К. Крупскай у мінулым годзе выпрадукавала 55 мільёнаў штук яек і 750 тон мяса птушкі.

ІНФРАГУК—ВОРАГ І СЯБАР

Інфрагукі — гэта гукі вельмі нізкай частаты, настолькі нізкай, што чалавечае вуха іх не ўспрымае. Аднак гэта не азначае, што інфрагукі не ўздзейнічаюць на чалавека.

...Паўстагоддзя назад у адным лонданскім тэатры ставілі п'есу, па ходу дзеяння якой рэжысёр захацеў выклікаць у гледачоў эфект незвычайнасці, таямнічасці. Сярод сяброў тэатра, якія нярэдка прысутнічалі на рэпетыцыях, быў і вядомы фізік Роберт Вуд. Вось ён і прапанаваў уздзейнічаць на гледачоў незвычайна нізкімі гукамі. У тэатр прывезлі вельмі доўгую і шырокую трубу і прыладзілі яе да аргана. Ніхто з прысутных, акрамя Вуда і яшчэ некалькіх асоб, нічога не ведаў пра гэту задуму.

Разлічваючы трубу, Вуд, відаць, у нечым памыліўся — калі зайгралі на аргане, гуку не было зусім. Але падвескі на кандэлябрах у зале дзіўным чынам задрыжэлі, людзі адчулі беспрычынны страх: больш таго, нават на вуліцы ні з таго, ні з сяго пачалася паніка...

Цяпер мы ведаем прычыну гэтай дзіўнай з'явы — труба выпраменьвала інфрагукі. Яны і выклікалі ўсе апісаныя вышэй з'явы. Чаму імфрагук адмоўна ўздзейнічае на псіхіку, выклікае стомленасць, неўрозы, страх — яшчэ не высветлена, але што гэта факт — устаноўлена дакладна. І горш за ўсё, што на вуліцах гарадоў і ў вытворчых памяшканнях прадпрыемстваў узнікаюць гукі розных частот, і ў тым ліку і інфрагукі. Небяспека ад іх тым большая, што іх не чуваць, але сваю шкодную справу яны робяць. Са звычайным шумам яшчэ таксяк змагаюцца — ён чуваць, а вось інфрагук застаецца паза ўвагай. А ён жа і з'яўляецца тут галоўным ворагам.

Але ёсць галіна, дзе інфрагук можа аказацца нашым сябрам. Гэта прадказанне землетрасенняў. Справа ў тым, што ў адрозненне ад чалавека, жывёлы чуюць інфрагукі. Гэтым, відаць, і тлумачыцца той факт, што яшчэ задоўга да землетрасення жывёлы пачынаюць праяўляць розныя прыкметы непакою. Зусім верагодна, што іх нервуюць нячутныя для чалавека інфрагукі, якія ўтвараюцца ад далёкіх разломаў зямной кары, што звычайна папярэднічаюць землетрасенням.

Калі гэта так, то на аснове слыхавога апарата жывёл, што найлепш прадчуваюць землетрасенні, можна стварыць прыбор, які за некалькі гадзін прадкажа стыхійнае бедства. Стварылі ж савецкія вучоныя апарат, які на аснове інфрагукавага вуха мядузы прадказвае наступленне шторму на моры!

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

БУЛЬБА

Па святах захацелася бульбы. Простай, звычайнай бульбы, без якой цяжка ўявіць сабе наш штодзённы харч. І падумаць толькі, што недзе плацяць за яе больш, як за апельсіны! У нас жа можна яе есці смела, не баючыся, што зруйнуе гэта наш хатні бюджэт (дарэчы, нарушаны даволі сур'ёзна нядаўнімі святкаваннямі).

Бульба печаная з кменам — блюда вельмі простае і смачнае. Бульбу трэба абабраць, памыць, парэзаць на чвэрткі ўздоўж і крыху абсушыць у сцірцы. Адным пластом вылажыць яе на добра памазаную тлушчам бляшку, пасыпаць (па смаку) соллю і кменам (кмену найлепш узяць чайную лыжку на 10 бульбін). Бульбу трэба пячы ў гарачай духоўцы мінут 30—40, часта паліваючы яе тлушчам. Калі будзе румяная, падаем яе да мяса з салатам.

Для аматараў падаем рэцэпт на *бульбу печаную з часнаком.* Бульбу, не абіраючы, трэба вышараваць добра шчотачкай, лёгка надрэзаць (накрыж) кожную бульбіну (з плоскага боку), палажыць бульбу на бляшку, уставіць у гарачую духоўку. Часнок (1 зубок на 10 бульбін) абабраць, дробна пасячы і расцерці з соллю. Калі бульба ўжо крыху падпячэцца, спырснуць яе алеем, а на месца, дзе бульба лопнула, налажыць пакрысе расцертага часнаку з соллю. Цяпер бульбу дапячы. Падаем яе да марынаваных селядцоў, або селядцоў з алеем.

Бульбяная запяканка. Бульбу мыем, абіраем, нарэзваем тонкімі скрылёчкамі, абварваем 5 мінут у пасоленай вадзе і адцэджваем. Пячаркі (шампіньёны), ачысціць, нарэзаць (на 1,5 кг бульбы бярэм 0,25 кг грыбоў), абабраць і нарэзаць 2 цыбуліны. У плоскую каструлю кладзем паасобнымі пластамі бульбу, пячаркі, цыбулю, пасыпаючы кожны пласт соллю і перцам. Апошнім пластом павінна быць ізноў бульба. Заліваем усё шклянкай смятаны, ставім у гарачую духоўку мінут на 40. Бульбяную запяканку падаем з салатам з гародніны.

Бульбяныя кракеты робім наступным спосабам. Варым 1 кг бульбы. Яшчэ цёплую бульбу прапускаем праз мясарубку. Дадаем да бульбы лыжку масла ці маргарына, 2 сырыя яечкі і яшчэ 2 жаўткі, 3—4 лыжкі мукі, крыху мушкатовай галкі, солім. Усё разам трэба добра расцерці. У далонях, пасыпаных мукою, робім невялікія шарыкі, макаем іх у цёртай булцы (молатых сухарах). Кладзем на моцна разагрэты ў каструлі тлушч. Кракеты павінны плаваць у тлушчы, як пончыкі. Смажым кракеты, каб сталі румяныя. Падаваць адразу — найлепш да смажанага мяса.

Гаспадыня

В. БЕРАЖКОЎ

З ДЫПЛАМАТЫЧНАЙ ГІСТОРЫІ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

ТЭГЕРАНСКАЯ СУСТРЭЧА

6. КАРАЛЕЎСКІ МЕЧ — СТАЛІНГРАДУ

Перад пачаткам чарговага пленарнага пасяджэння канферэнцыі 29 лістапада адбылася ўрачыстая цырымонія, якая ператварылася ў дэманстрацыю адзінства саюзнікаў у барацьбе супраць агульнага ворага. Такая дэманстрацыя была якраз дарэчы: Яна крыху разрэдзіла хмары, што сабраліся над канферэнцыяй, і з'явілася напамінаннем аб тым, што перад антыгітлераўскай кааліцыяй стаяць яшчэ вельмі вялікія і складаныя задачы, якія могуць быць вырашаны толькі пры ўмове адзінства і ўзгодненых дзеянняў.

Уручэнне жыхарам Сталінграда ад імя караля Георга VI і англійскага народа спецыяльна выробленага меча было іменна такой дэманстрацыяй. Вялікі бліскучы меч з двухручным эфесам і інкруставанымі ножнамі быў выкаван па выбраным каралём эскізе вопытнымі патомнымі майстрамі зброі Англіі. Ён павінен быў сімвалізаваць даніну павагі героям Сталінграда — горада, дзе быў надламаны хрыбет фашысцкага звера.

Зала запоўнілася задоўга да пачатку цырымоніі. Тут ужо знаходзіліся ўсе члены дэлегацый, а таксама кіраўнікі армій, флоту і авіяцыі дзяржаў — удзельніц антыгітлераўскай кааліцыі, калі з'явілася Вялікая тройка.

Сталін быў у светла-шэрым кіцелі з маршальскімі пагонамі. Чэрчыль на гэты раз таксама з'явіўся ў ваеннай форме. З гэтага дня англійскі прэм'ер заўсёды з'яўляўся ў Тэгеране ў форме, і ўсе лічылі,

ТРЫБУНА чытачоў

ШКОДА БУДЫНКА

Вёска Тапчыкалы ляжыць у Бельскім павеце. Налічвае яна 60 гаспадарак. Моладзі ёсць тут многа, але забавы адбываюцца толькі адзін раз у год. У час навучальнага года такая разрыўка ў Тапчыкалах не вельмі патрэбна, таму што амаль уся моладзь вучыцца. Але дзе падзецца на канікулах? Як выкарыстаць вольны час? Хлопцы гэтым не перамайваюцца, таму што кожную нядзелю выязджаюць на забавы да суседніх вёсак, але дзяўчатам нават не выпадае «валачыцца» па чужых вёсках. Мне здаецца, што нашыя хлопцы не павінны так рабіць. Павінны час ад часу рабіць вечарынкі ў сваёй вёсцы. Але такой вёсцы патрэбна святліца. Некалькі год таму назад была ў вёсцы святліца, аднак ніхто ёю салідна не заняўся і будынак гэты марнуецца. Летам 1969 г. хлопцы ўзяліся і падрамантавалі будынак. Палажылі новую падлогу і пабялілі сцены. Не ўставілі аднак дзвярэй і вакон. Зімой навеяла туды многа снегу. Мне здаецца, што моладзь і старэйшыя павінны ўзяцца за работу і ўставіць дзверы і вокны, бо святліца нам неабходная.

Чытачка з Тапчыкалаў

ГРАМАДСКІМ ЧЫНАМ

За два апошнія гады на Гайнаўшчыне многа зроблена дзякуючы грамадскаму чыну насельніцтва. І так, пабудаваны 32 лекцыйныя пакоі, пабудавана раміза-святліца ў Карыцісках і Чыжах, зроблена спартыўная стральніца ў Ліпінах, 3 пункты скупу малака, 6,4 км меліярацыйных равоў, 54 пропускі вады ў равах, засаджана лесам 41,7 га зямельных няўгоддзяў і пасаджана 73 тыс. дрэў. Найбольш працы ўложана ў будову і рамонт дарог. Дарожныя чыны складаюць амаль 84% усёй грамадскай працы насельніцтва Гайнаўшчыны. (мс)

ВАРШАЎСКІЯ АРТЫСТЫ

15-га снежня беларускі ліцэй у Бельску Падляшскім наведалі варшаўскія артысты. У спартыўнай зале нашыя вучні падрыхтавалі сцэну, каб добра было ўсім відаць артыстаў і аркестр. І вось пачынаецца канцэрт. На сцэну ўваходзіць Леанард Рыбіцкі і пасля прывітальнага слова просіць Вагдану Загурскую. Яна выканала некалькі песень. Многа апладысментаў атрымала артыстка за песню «Мілосць зэ школьных лят». Затым на сцэну ўваходзіць Карын Станэк, потым Януш Вайніцкі і Эдвард Гулевіч. Януш Гарадніч паміж песнямі артыстаў весяліў прысутных цікавымі гумарамі. Музыкальны калектыў таксама выканаў некалькі песень.

Канцэрт ва ўсіх выклікаў вялікае і прыемнае ўражанне.

Вера Ахрымюк, Бельскі беларускі ліцэй

Дарагое Сэрцайка!

Надыйшоў карнавал, а разам з ім шумлівыя забавы. Хоць я жыву ў вёсцы, але маю запрашэнне на карнавальную забаву ў наш павятовы горад. Запрасіў мяне хлапец, які даязджае на працу ў гэты горад. Гэты карнавальны баль адбудзецца іменна ў яго на рабоце. Валодзя прасіў мяне, каб я справіла сабе прыгожую сукенку, бо будуць яго сябры, і ён хоча, каб я выглядала як найлепш.

Нядаўна паехала я ў Беласток і купіла сабе прыгожую ляму на сукенку, сярэбранага колеру. Краўчыха мая сказала, што матэрыялу замнога як на кароткую сукенку і можна з яго пашыць доўгую. Я і сама бачыла не раз ужо ў тэлевізіі доўгія сукенкі. Яны мне вельмі падабаюцца, але я не ведаю, ці мне ў доўгай сукенцы будзе добра, а акрамя таго, як яе пашыць. Я маю 163 см росту. Шчуплая, маю доўгія (гавораць, што прыгожыя) валасы. Парай Сэрцайка, як пашыць сукенку і як прычасацца, каб прыгожа выглядаць.

Галіна з Бельшчыны

Галіна! Напэўна, табе будзе вельмі добра ў доўгай сукенцы, бо маеш адпаведныя даныя: высокая і шчуплая. Раю табе пашыць сукенку дапасаваную, а з левага боку зрабіць распорак вышэй калена. Калі маеш доўгую шыю — лепш зрабіць сукенку без ніякага дэкальта, проста пад шыю, а калі маеш кароткую — тады зрабіць невялікае дэкальта. Калі маеш прыгожыя валасы, раю табе лепш не ісці да цырульніка, а прычасацца самой. Тыдзень перад балам памый валасы і зрабі для іх аджыўку (дастанеш у кожнай драгерыі ці парфюмерыі). На дзень перад забавай памый валасы і накруці на 4 або больш (у залежнасці ад колькасці валасоў) валачкі з ваты. Назаўтра, у дзень балю, расчашы добра шчоткай, папраў і ідзі на баль з распушчанымі валасамі. Калі б табе не пасавалі да твару распушчаныя валасы, можаш фантазійна іх прышпіліць, напрыклад, якой-небудзь спінкай, брошкай ці падвязаць тасемкай колеру сукенкі. Трэба толькі табе пасядзець крыху перад люстрам. Мыючы валасы (на дзень перад забавай) можаш ужыць адпаведную да тваіх валос плуканку. Сэканоміш грошы і час, які прызначыш на адпачынак перад балем (гэта вельмі важны адпачынак!).

Вясёлай забавы!

Сэрцайка

У ВЯСКОВЫХ КЛУБАХ

Клубы «Рух» і гэсаўскія клубы селяніна сталі ў многіх вёсках цэнтрамі культурнага жыцця. У многім залежала гэта ад кіраўнікоў гэтых клубаў. Ніжэй знаёмім вас з трыма перадавымі кіраўнікамі.

ПАВЕЛ РАЛЯ

У Тапарках на Гайнаўшчыне ўжо даволі доўга працуе кіраўніком клуба Павел Раля. З таго часу, як пачаў ён працаваць, у клубе ўведзены новы парадак і дысцыпліна. Кіраўнік з моладдзю арганізоўвае танцавальныя вечарыны і іншыя мерапрыемствы. Часта стала наведваць Тапаркі кінаперасоўка з цікавымі фільмамі. Важна і тое, што клуб заўсёды забяспечаны дастатковай колькасцю тавараў, якія прадаюцца ў клубных кіёсках. Жыхары вёскі задаволены працаю Паўла Ралі, бо ён многа часу і энергіі прысвячае развіццю культурнага жыцця ў вёсцы.

НІНА ТРОЦ

Працуе яна ў клубе селяніна ў Карыцісках (Гайнаўскі павет). З'яўляецца дзеячом мясцовых гурткоў БГКТ і ЗМВ. Намагаецца, каб у клубе адбываліся спатканні з цікавымі людзьмі, каб арганізаваліся тут канцэрты і ўрачыстасці з нагоды дзяржаўных гадавін.

Тэкст і фота Віктар Бура

ВАЛЯ ВАСІЛЮК

У Плёсках (Бельскі павет) вялікай папулярнасцю карыстаецца мясцовы клуб. У доўгія зімовыя вечары старыя і маладыя людзі праводзяць тут культурна час. Слухаюць грампласцінкі, чытаюць газеты і глядзяць тэлевізійныя перадачы. Заўсёды ў клубе поўна людзей, якія ахвотна сюды прыходзяць. Апякуюцца клубам гурткі Саюза вясковай моладзі і Беларускага таварыства, а штатным працаўніком тут з'яўляецца Валя Васілюк. Яна сваім тактам і ўмелым падыходам да людзей стварае цёплую атмасферу і сардэчнасць. Дзякуючы ёй і людзі культурна сталі весці сябе, ды шанаваць маёмасць клуба. У гэтым вялікая заслуга Валі Васілюк.

Тэкст і фота Лёні Леанюка з Плёсак

КАНТРАКТАЦЫЯ ГРЭЧКІ

У грамадах Гурка, Сакалда, Гураны і Шудзялава многа ёсць «лёгкай» зямлі, прыдатнай на вырошчванне грэчкі. І гаспадары гэтых грамад сеюць гэтую культуру. Крынкаўскі ГС кантрактуе шмат грэчкі. Сяляне хацелі б яшчэ больш кантрактаваць яе, хацелі б, каб кантрактавала таксама насенная цэнтраля ў Саколцы, бо яна плаціць на 50% даражэй ад ГС-у. Але гэтыя мясцовасці не ахоплены павятовым планам па кантрактацыі гэтай расліны. Кантрактуе грэчку насенная цэнтраля ў грамадах Бабікі, Малявічы, якраз там, дзе добра родзіць канюшына і сырадэля.

А. С. Сакольскі павет

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

КЛЯШЧЭЛІ

„Testament gangstera" (franc.), 12—13. „Marysia i Napoleon" (polski), 14—15. „Ostatni termin" (USA), 16—17.

НАРАЎКА

„Nie ma powrotu Johny" (polski), „Operacja Belgrad" (jug.), 13—17.

НАРВА

„Ostatni watażka" (bułg.), „Profesor zbrodni" (węgierski), 13—17.

ЧЫЖЫ

„Sąsiedzi" (polski), „Zwiadowca" (radz.), 13—17.

ДУБІЧЫ ЦАРКОЎНЫЯ

„Czekam w Monte Carlo" (polski), „Czarny wiatr" (meksykański), 13—17.

АРЭШКАВА

„Ruchome piaski" (polski), „Jezioro starej sowy" (NRD), 13—17.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

ОРЛЯ

„Nie drażnić cioci Leontyny" (franc.), „Ostatni świadek" (polski) 13—17.

РАЙСК

„Dzień oczyszczenia" (polski), „Królewski błąd" (czeski), 13—17.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

МІХАЛОВА

„Pod karnawałową maską" (kubański) 12—13. „Car Kałojan" (bułg.), 14—15. „Twarz anioła" (polski), 16—17.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

КРЫНКІ

„Niezawodni przyjaciele" 12—13. „Straszliwe skutki awarii telewizora" (czeski), 14—15. „Znaki na drodze" (polski), 16—17.

ЯНАЎ

„Jak rozpętałem II wojnę światową" (polski), 13—17.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

НУРЭЦ

„Tak się zaczęło" (NRD), 12—13. „Bumerang" (polski), 14—15. „Che/opowieści o Guevarze" (włoski), 16—17.

МЕЛЬНІК

„Daleko od słońca" (jugosł.), 12—13. „Pamiętnik pani doktór" (franc.), 14—15. „Doczekać zmroku" (USA), 16—17.

МІЛЕЙЧЫЦЫ

„Stopień ryzyka" (radz.), 12—13. „Doczekać zmroku" (USA), 14—15. „Dziura w niebie" (polski), 16—17.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

СУХАВОЛЯ

„Jak rozpętałem II wojnę światową (polski), „Los Golfos" (hiszpański), 13—17.

НОВЫ ДВОР

„Czarny wiatr" (meksykański), „Śmierć biurokraty" (kubański), 16—17.

што гэта — яго своеасаблівая рэакцыя на маршальскае адзенне Сталіна: спачатку Чэрчыль насіў сіні ў палоску касцюм, але, убачыўшы Сталіна ў форме, ён тут жа запатрабаваў сабе шэра-блакітнаваты мундзір вышэйшага афіцэра каралеўскіх ваенна-паветраных сіл. Мундзір якраз падаспеў да цырымоніі ўручэння меча. Рузвельт, як звычайна, быў у штацкім.

Ганаровая варта складалася з афіцэраў Чырвонай Арміі і брытанскіх узброеных сіл. Аркестр выканаў савецкі і англійскі дзяржаўны гімны. Усе сталі навыцяжку. Аркестр змоўк, і ўсталявалася ўрачыстая цішыня. Чэрчыль павольна наблізіўся да вялікай чорнай скрыні, што стаяла на стале, і раскрыў яе. Меч, схаваны ў ножнах, ляжаў на бардовай аксамітнай падушцы. Чэрчыль узяў яго абедзвюма рукамі і, трымаючы навісу, сказаў, звяртаючыся да Сталіна:

— Яго вялікасць кароль Георг VI загадаў мне ўручыць вам для перадачы гораду Сталінграду гэты ганаровы меч, зроблены па эскізе, выбраным і адобраным яго вялікасцю. Гэты ганаровы меч выраблен англійскімі майстрамі, продкі якіх на працягу многіх пакаленняў займаліся вырабам мечаў. На лязе меча выгравіраван надпіс: «Падарунак караля Георга VI людзям са сталёвымі сэрцамі — грамадзянам Сталінграда ў знак павагі да іх англійскага народа...»

Зрабіўшы некалькі крокаў наперад, Чэрчыль перадаў меч Сталіну, ззаду якога стаяла савецкая ганаровая варта з аўтаматамі наперавес. Прыняўшы меч, Сталін выцягнуў клінок з ножан. Лязо заззяла халодным бляскам, Сталін паднёс яго да вуснаў і пацалаваў. Потым, трымаючы меч у руках, ціха сказаў:

— Ад імя грамадзян Сталінграда я хачу выказаць сваю глыбокую падзяку за падарунак караля Георга VI. Грамадзяне Сталінграда высока ацэняць гэты падарунак, і я прашу вас, пан прэм'ер-міністр, перадаць іх падзяку яго вялікасці каралю...

Наступіла паўза. Сталін павольна абышоў вакол стала і, падышоўшы да Рузвельта, паказаў яму меч. Чэрчыль падтрымліваў ножны, а Рузвельт уважліва агледзеў вялізны клінок. Прачытаўшы зроблены на клінку надпіс, прэзідэнт сказаў:

— Сапраўды, у грамадзян Сталінграда сталёвыя сэрцы...

Ён вярнуў меч Сталіну, які падышоў да стала, дзе ляжаў футляр, беражліва паклаў меч на падушку і закрыў крышку. Затым ён перадаў скрыню Варашылаву, які ў суправаджэнні ганаровай варты перанёс меч у суседні пакой.

Усе выйшлі фатаграфавацца на тэрасу з белымі калонамі. Было цёпла і бязветрана. Сонца асвятляла пазалочанае восеннюю лісце. Сталін і Чэрчыль спыніліся ў цэнтры тэрасы, куды падвезлі ў калясцы і Рузвельта. Сюды ж былі прынесены тры крэслы для Вялікай тройкі. Ззаду крэслаў выстраіліся міністры, маршалы, генералы, адміралы, паслы. Гэта быў вялікі дзень для фотарэпарцёраў і кінааператараў. Яны мітусіліся вакол, то прысядалі, то станавіліся на дыбачкі, забягалі то з аднаго, то з другога боку, стараючыся адшукаць лепшую пазіцыю. Потым світа адышлася ўбок, і Вялікая тройка засталася адна на фоне высокіх дзвярэй, якія вялі з тэрасы ў вялікую залу пасяджэнняў. Гэты здымак абышоў увесь свет і стаў гістарычным.

На пасяджэнні, што пачалося адразу ж пасля цырымоніі ўручэння каралеўскага меча Сталінграду, урачыста-прыўзняты настрой хутка развеяўся. Бо важнейшае пытанне аб тэрміне адкрыцця другога фронту ў Еўропе па-ранейшаму заставалася нявырашаным. Звяртаючыся да англійскага і амерыканскага прадстаўнікоў, Сталін спытаў:

— Я хацеў бы атрымаць адказ на пытанне аб тым, хто будзе назначан камандуючым аперацыі «Оверлард»?

— Гэта пытанне яшчэ не вырашана, — адказаў Рузвельт.

— Тады нічога не атрымаецца з аперацыі «Оверлард», — змрочна сказаў Сталін, нібы разважаючы сам з сабой. — Хто нясе маральную і ваенную адказнасць за падрыхтоўку і выкананне аперацыі «Оверлард»? Калі гэта невядома, тады аперацыя «Оверлард» з'яўляецца толькі размовай...

На супрацьлеглым баку стала прамільгнуў нейкі цень няёмкасці. Усталявалася маўчанне. Потым Рузвельт сказаў:

— Англійскі генерал Морган нясе адказнасць за падрыхтоўку аперацыі «Оверлард».

— А хто нясе адказнасць за правядзенне аперацыі «Оверлард?» — працягваў настойваць савецкі прадстаўнік.

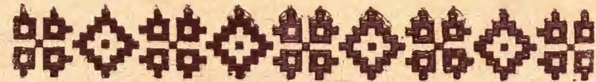
— Нам вядомы ўсе асобы, якія будуць удзельнічаць ў ажыццяўленні аперацыі, — растлумачыў амерыканскі прэзідэнт, — за выключэннем галоўнакамандуючага гэтай аперацыяй.

(Працяг будзе)

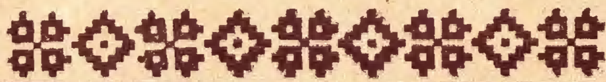
Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7000 E-3

КАЛЯНДАР „НІВЫ" НА 1971 ГОД

I. СТУДЗЕНЬ

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	19	П	Цімафея
2	20	С	Ігната
3	21	Н	**Ульяны, Пятра**
4	22	П	Анастасіі
5	23	А	Паўла
6	24	С	**Куцця**
7	25	Ч	**Каляды**
8	26	П	**Другі дз. кал.**
9	27	С	Сцяпана
10	28	Н	**Агаты**
11	29	П	Марка
12	30	А	Хвядоры
13	31	С	Меланіі
14	1	Ч	**Новы год**
15	2	П	Серафіма
16	3	С	Малахіі
17	4	Н	**Антона**
18	5	П	Апалінара
19	6	А	**Вадохрышча**
20	7	С	Апанаса
21	8	Ч	Юрыя
22	9	П	Піліпа
23	10	С	Рыгора
24	11	Н	**Міхала**
25	12	П	Таццяны
26	13	А	Якуба
27	14	С	Ніны
28	15	Ч	Паўла
29	16	П	Леаніды
30	17	С	Антона
31	18	Н	**Максіма**

II. ЛЮТЫ

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	19	П	Макара
2	20	А	Яўфіма
3	21	С	Максіма
4	22	Ч	Цімафея
5	23	П	Клімента
6	24	С	Ксені
7	25	Н	**Рыгора**
8	26	П	Язэпа, Марыі
9	27	А	Дзмітра
10	28	С	Яфрэма
11	29	Ч	Рамана, Якуба
12	30	П	Васіля
13	31	С	Мікіты
14	1	Н	**Трыфана**
15	2	П	**Грамніцы**
16	3	А	Сямёна, Ганны
17	4	С	Кірыла
18	5	Ч	Агаты
19	6	П	Хрысціны
20	7	С	Лукі
21	8	Н	**Хведара**
22	9	П	Нікіфара
23	10	А	Валянціны
24	11	С	Уласа
25	12	Ч	Аляксея
26	13	П	Зоі, Святланы
27	14	С	Кірыла
28	15	Н	**Ефрасінні**

III. САКАВІК

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	16	П	Рамана
2	17	А	Льва
3	18	С	Архіпа
4	19	Ч	Агафона
5	20	П	Цімафея
6	21	С	Яўгеніі
7	22	Н	**Палікарпа**
8	23	П	**Дзень Жанчын**
9	24	А	Тараса
10	25	С	Парфіра
11	26	Ч	Пракопа
12	27	П	Ціта
13	28	С	Васіля
14	1	Н	**Еўдакіі**
15	2	П	Фядота
16	3	А	Яўтропія
17	4	С	Герасіма
18	5	Ч	Конана
19	6	П	Аркадзія
20	7	С	Яўгенія
21	8	Н	**Феафілакта**
22	9	П	**40 мучан.**
23	10	А	Міхала
24	11	С	Сафрона
25	12	Ч	Феафана
26	13	П	Нікіфара
27	14	С	Расціслава
28	15	Н	**Аляксандра**
29	16	П	Юльяна
30	17	А	Аляксея
31	18	С	Аляксандры

IV. КРАСАВІК

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	19	Ч	Дарыі
2	20	П	Святланы
3	21	С	Якуба
4	22	Н	**Васіля**
5	23	П	Нікана
6	24	А	Захара
7	25	С	**Благавешчанне**
8	26	Ч	Ірынея
9	27	П	Матроны
10	28	С	Сцяпана
11	29	Н	**Вербніца**
12	30	П	Івана
13	31	А	Веніяміна
14	1	С	Марыі
15	2	Ч	Ціта
16	3	П	Мікіты
17	4	С	Язэпа, Юрыя
18	5	Н	**Вялікдзень**
19	6	П	**II Дз. Вялікадня**
20	7	А	Марціна
21	8	С	Радзівона
22	9	Ч	Вадзіма
23	10	П	Георгія
24	11	С	Анціпа
25	12	Н	**Васіля, Мілы**
26	13	П	Артамона
27	14	А	Антона
28	15	С	Трафіма
29	16	Ч	Ірыны
30	17	П	Сямёна

V. МАЙ

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	18	С	**Свята працы**
2	19	Н	**Хрыстафора**
3	20	П	Анастасіі
4	21	А	Хведара
5	22	С	Лукі
6	23	Ч	**Георгія**
7	24	П	Савы
8	25	С	Марка
9	26	Н	**Дз. Перамогі**
10	27	П	Сымона
11	28	А	Віталія
12	29	С	Мемнона
13	30	Ч	Якуба
14	1	П	Тамары
15	2	С	Барыса, Зоі
16	3	Н	**Цімафея**
17	4	П	Пелагеі
18	5	А	Ірыны
19	6	С	Іова
20	7	Ч	Акакія
21	8	П	**Іаана Багасл.**
22	9	С	**Мікалая**
23	10	Н	**Сымона**
24	11	П	Мяфодзія, Кірыла
25	12	А	Германа
26	13	С	Глікерыі
27	14	Ч	**Ушэсце**
28	15	П	Дзмітрыя
29	16	С	Тодара
30	17	Н	**Ефрасінні**
31	18	П	Клаўдзіі

VI. ЧЭРВЕНЬ

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	19	А	Карніла
2	20	С	Аляксея
3	21	Ч	Алены
4	22	П	Васілісы
5	23	С	Ігара
6	24	Н	**Сёмуха**
7	25	П	Івана
8	26	А	Карпа
9	27	С	Хвядоры
10	28	Ч	**Мікіты**
11	29	П	Аляксандра
12	30	С	Васіля
13	31	Н	**Ярмея**
14	1	П	Дыяніза
15	2	А	Нікіфара
16	3	С	Лук'яна
17	4	Ч	**Марфы**
18	5	П	Дарафея
19	6	С	Тэклі
20	7	Н	**Валерыі**
21	8	П	Яфрэма
22	9	А	Фёклы
23	10	С	Антаніны
24	11	Ч	**Варфаламея**
25	12	П	Ануфрыя
26	13	С	Акуліны
27	14	Н	**Елісея**
28	15	П	Міхала
29	16	А	Ціхана
30	17	С	Мануіла

VII. ЛІПЕНЬ

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	18	Ч	**Лявона**
2	19	П	Засіма
3	20	С	Мяфода
4	21	Н	**Царэнція**
5	22	П	Зінаіды
6	23	А	Язэпа
7	24	С	Іаана
8	25	Ч	**Ермалая**
9	26	П	Дзяніса
10	27	С	Інесы
11	28	Н	**Івана**
12	29	П	Пятра і Паўла
13	30	А	Гаўрылы
14	1	С	Дзям'яна
15	2	Ч	**Уліты**
16	3	П	Анатоля
17	4	С	Андрэя
18	5	Н	**Апанаса**
19	6	П	Сяргея
20	7	А	Фамы
21	8	С	Пракопа
22	9	Ч	**Св. Адрадж.**
23	10	П	Антона
24	11	С	Вольгі
25	12	Н	**Гаўрылы**
26	13	П	Сцяпана
27	14	А	Анісіма
28	15	С	Уладзіміра
29	16	Ч	**Валянціны**
30	17	П	Марыны
31	18	С	Амяльяна

VIII. ЖНІВЕНЬ

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	19	Н	**Макрыны**
2	20	П	Ільі
3	21	А	Сямёна
4	22	С	Марыі, Магд.
5	23	Ч	**Трафіма**
6	24	П	Барыса і Глеба
7	25	С	Ганны
8	26	Н	**Параскевы**
9	27	П	Клімента
10	28	А	Прахора
11	29	С	Каленіка
12	30	Ч	Валянціна
13	31	П	Еўдакіма
14	1	С	Макара
15	2	Н	**Васіля**
16	3	П	Саламеі
17	4	А	Яўдокіі
18	5	С	Нонны
19	6	Ч	**Спаса**
20	7	П	Пімена
21	8	С	Мірона
22	9	Н	**Матвея**
23	10	П	Рамана
24	11	А	Раісы
25	12	С	Фацея
26	13	Ч	**Ціхана**
27	14	П	Міхея
28	15	С	**Успенне**
29	16	Н	**Якіма**
30	17	П	Леўкі
31	18	А	Іларыёна

IX. ВЕРАСЕНЬ

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	19	С	Андрэя
2	20	Ч	**Самуіла**
3	21	П	Фадзея
4	22	С	Апанаса
5	23	Н	**Ірынея**
6	24	П	Арсенія
7	25	А	Ціта
8	26	С	Наталлі
9	27	Ч	Пімена
10	28	П	Іова
11	29	С	**Усячэнне гл. І. Хр.**
12	30	Н	**Аляксандра**
13	31	П	Хведара
14	1	А	Сямёна
15	2	С	Маманта
16	3	Ч	Анфіма
17	4	П	Майсея
18	5	С	Елізаветы
19	6	Н	**Макара**
20	7	П	Лукі
21	8	А	**Прачыстая**
22	9	С	Ганны
23	10	Ч	**Пятра**
24	11	П	Сяргея
25	12	С	Юльяна
26	13	Н	**Валерыяна**
27	14	П	**Уздзвіжанне Кр. Г**
28	15	А	Максіма
29	16	С	Людмілы
30	17	Ч	Веры Надзеі, Любы

X. КАСТРЫЧНІК

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	18	П	Софіі
2	19	С	Трафіма
3	20	Н	**Яўстафія**
4	21	П	Кандрата
5	22	А	Іоны
6	23	С	Андрэя
7	24	Ч	Тэклі
8	25	П	Сяргея
9	26	С	Івана
10	27	Н	**Марка**
11	28	П	Нікана
12	29	А	Кірыяна
13	30	С	Рыгора
14	1	Ч	**Пакрова**
15	2	П	Юстыны
16	3	С	Дзяніса
17	4	Н	**Пятра**
18	5	П	Аляксея
19	6	А	Фамы
20	7	С	Пелагеі
21	8	Ч	**Таісы**
22	9	П	Якуба
23	10	С	Тэафіла
24	11	Н	**Піліпа**
25	12	П	Марціна
26	13	А	Карпа
27	14	С	Назара
28	15	Ч	**Лук'яна**
29	16	П	Лангіна
30	17	С	Лявона
31	18	Н	**Лукі**

XI. ЛІСТАПАД

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	19	П	Клеапатры
2	20	А	Арцёма
3	21	С	Іларыёна
4	22	Ч	**Аверкія**
5	23	П	Якуба
6	24	С	Апанаса
7	25	Н	**Гад. В. Кастр.**
8	26	П	Дзмітрыя
9	27	А	Нестара
10	28	С	Іова
11	29	Ч	Анастасіі
12	30	П	Зіновія
13	31	С	Спірыдона
14	1	Н	**Дзям'яна**
15	2	П	Акіндзіна
16	3	А	Язэпа
17	4	С	Нікандра
18	5	Ч	**Галакціёна**
19	6	П	Паўла
20	7	С	Фядота
21	8	Н	**Міхала**
22	9	П	Парфіра
23	10	А	Радзівона
24	11	С	Віктара
25	12	Ч	**Ніла**
26	13	П	Іаана
27	14	С	Піліпа
28	15	Н	**Гурыя**
29	16	П	Мацвея
30	17	А	Рыгора

XII. СНЕЖАНЬ

Стыль		Дні	Праваслаўны
Новы	Стары		
1	18	С	Платона
2	19	Ч	**Аўдзея**
3	20	П	Рыгора
4	21	С	Марыі
5	22	Н	**Філімона**
6	23	П	Хведара
7	24	А	Кацярыны
8	25	С	Клімента
9	26	Ч	**Аліпія**
10	27	П	Якуба
11	28	С	Сцяпана
12	29	Н	**Парамона**
13	30	П	Андрэя
14	1	А	Навума
15	2	С	Авакума
16	3	Ч	**Сафона**
17	4	П	Варвары
18	5	С	Савы
19	6	Н	**Міколы**
20	7	П	Амбражэя
21	8	А	Патапа
22	9	С	Ганны
23	10	Ч	**Мілы**
24	11	П	Леаніды
25	12	С	Спірыдона
26	13	Н	**Яўгенія**
27	14	П	Апалона
28	15	А	Анфісы
29	16	С	Агея
30	17	Ч	Данілы
31	18	П	Зоі